

Всеукраїнська загально-політична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЩА

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 25-26 (1647) П'ятниця, 14 жовтня 2011 р.

Видається з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

«БРАТ БРАТУ ЧЕСНО ДИВИТЬСЯ У ВІЧІ, ЯК ПОВЕЛОСЯ З ПРАДІДА НА СІЧІ...»

День Українського козацтва відзначається в нашій державі згідно з Указом Президента України від 07.08.1999 року № 966/99 в день свята Покрови Пречистої Богородиці – 14 жовтня.

Козацтво в Україні – це досить важливий компонент національної та територіальної консолідації, що сприяв утворенню українського етносу й допоміг йому вижити в умовах відсутності власної держави.

Враховуючи історичне значення і заслуги козацтва у створенні української державності та суттєвий внесок у сучасний процес державотворення, у 2002 році в Україні створена Міжнародна асоціація «Козацтво». Програмою діяльності цієї організації є: участь

у військово-патріотичному вихованні молоді, освітянських, культурно-просвітницьких, природоохоронних заходах, організація туризму тощо.

Попри те, що у Севастополі козаків-державників полюбляють не дуже, тут, на засадах української національної ідеї, діють два полки, по 800 козаків у кожному. Серед севастопольських козаків чимало молоді, прикладом для яких є старші, досвідчені, з непростою долею та тернистим життєвим шляхом. Саме до такої шанованої людини я завітала напередодні свята.

Кроючи звивистою стежкою, що пролягла між звалищами будівельного сміття, майже на березі моря, я помічаю чимало змін: недавно тут був величезний пустир, тепер у прибережній зоні будівництво не припиняється ні вдень, ні вночі. На вулиці Шітовій, крайній з боку моря, мешкає вельми поважний севастопольський козак і мій респондент – Іван Олексійович Подільник. Його доля запала мені в сидлі біля нього по черзі, може, зараз уже цієї розмови б і не було. Тоді він пообіцяв, що подякує їм через газету. Як на диво, газетар завітав до нього сам.

Там було чимало українців у вишиванках, але цей світився якоюсь тихою радістю, було видно, що для нього це – не просто календарне свято, а довгоочікуване, вистраждане цілим життям. Тоді я його лише поздоровила та зробила фото. Зараз прагну дізнатися більше про його життя й кваплюся, бо 83 роки – вік вельми поважний.

Дзвінок у двері – і мене вже зустрічає подружжя Подільників: Іван Олексійович та Катерина Дем'янівна. Тримається мій респондент байдою, хоч через розстібнутого гудзика видніється заклеєний лікарським пластиром живіт.

– Як же добре, що ви прийшли! – радісно каже Іван Олексійович, дістяючи з кишени папірця, де непевним почерком виведені два прізвища: Наталя Макаренко та Зоя Коціна. Виявляється, в одну з післяопераційних ночей Івану Олексійовичу стало зло. Притисло так, що думав – кінець. І якби не медична сестра Наталя та технічний працівник Зоя, які вправно поставили крапельницю й потім сиділи біля нього по черзі, може, зараз уже цієї розмови б і не було. Тоді він пообіцяв, що подякує їм через газету. Як на диво, газетар завітав до нього сам.

(Закінчення на 15-й стор.)

На фото – севастопольський козак Іван Олексійович Подільник

«ХЕРСОНЕС ТАВРІЙСЬКИЙ»: ТЕРНИСТИЙ ШЛЯХ ДО ЮНЕСКО

Національний заповідник «Херсонес Таврійський» буде внесене до списку об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО (Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури). Про це говорять уже багато років поспіль, проте далі розмов справа не рухалася. А тим часом місто продовжує «наступати» на Херсонес: його забудови вже сягнули кам'яної огорожі й загрожують територіальній цілісності унікальної пам'ятки культури. Нещодавно з'ясувалося, що деякі заповітливі люди відроджували кілочками території заповідника й лише втручання правоохоронних органів припинило такі противправні дії. Надовго чи назавжди, наразі вирішуватиме суд.

Про унікальність Херсонесу Таврійського та роботу в напрямку підготовки номінаційного досьє щодо внесення його до списку об'єктів Всесвітньої спадщини читачам

«КС» погодилася розповісти заступник генерально-го директора з питань науки Лариса Седікова.

Пам'ятки Національного заповідника «Херсонес Таврійський» перебувають у попередньому списку України з 1989 року, проте конкретних заходів, пов'язаних з номінацією, було

вжито лише цього року. Відповідні розпорядження про підготовку документів оприлюднено на засіданні Громадської гуманітарної ради під керівництвом Президента України В. Ф. Януковича 22 грудня 2010 року й відображені у Протоколі засідання Кабінету Міністрів від 11 січня 2011 року.

Роботу з підготовки номінаційного досьє проводив колектив Національного заповідника «Херсонес Таврійський» за сприяння Науково-дослідного інституту пам'яткоохоронних досліджень Міністерства культури і туризму України.

(Закінчення на 8-й стор.)

Лариса Седікова

КРИМСЬКА СВІТЛІЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка, трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети "Кримська світлиця" нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства "Просвіта" "БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ"

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів неється автори.

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування з читачами - на сторінках газети.

Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і виправляти мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(0652) 51-13-24
відділів - 51-13-25

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь,
вул. Гагаріна, 5, 2-й пов.,
к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua

Друкарня:
ТОВ «Мега-Поліграф»
вул. Марка Вовчка, 12/14
Київ, 04073

Видавець - ДП «Газетно-журнальне видавництво Міністерства культури і туризму України»

Директор
Олеся БІЛАШ
03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, тел./факс (044) 498-23-63
Р/р 37128003000584
в УДК у м. Києві
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavniictvo@gmail.com

Передплатна кампанія на видання ДП «Газетно-журнальне видавництво Міністерства культури України», в т. ч. і на тижневик «Кримська світлиця», здійснюється за наступними реквізитами: вул. Васильківська, 1, м. Київ, 03040, 2 поверх, 6 корпус. Відповідальна особа за передплату - Сидоренко Ірина. Тел./факс (044) 498-23-64.

ЮЛІЮ ТИМОШЕНКО ЗАСУДИЛИ ДО 7 РОКІВ І ВІДШКОДУВАННЯ БАГАТОМІЛЬЙОННОГО ЗБИТКУ

Печерський районний суд м. Києва оголосив вирок екс-прем'єр-міністру Юлії Тимошенко у вигляді 7 років позбавлення волі без подалого права обіймати державні посади протягом 3 років. Відповідне рішення оголосив 11 жовтня голововчанин у справі суддя Родіон Кіреєв, передавши кореспондент УКРІНФОРМу.

«Суд вважає, що позов НАК «Нафтогаз України» на відшкодування збитків підлягає задоволенню, оскільки це повністю підтверджується дослідженнями у судовому засіданні доказами. Визнати Тимошенко Юлію Володимирівну у скoenні злочину, передбачено ч. 3 ст. 365 ККУ, і призначити їй покарання у вигляді позбавлення волі строком на 7 років з позбавленням права обіймати посади в органах державної влади протягом 3 років. Запобіжний захід Тимошенко Юлії Володимирівні до набрання вироком законної сили залишили попередній — утримання під вартовою в СІЗО», — виголосив суддя.

Крім того суд постановив стягнути у Ю. Тимошенко на користь «Нафтогазу» 1 млрд. 516 млн. 365 тис. 234 грн. 94 коп.

Вирок може бути оскаржений протягом 15 днів в Апеляційному суді міста Києва. Нагадаємо, Генпрокуратура на початку квітня 2011 року порушила кримінальну справу (ч. 3 ст. 365 ККУ) проти екс-прем'єр-міністра Ю. Тимошенко. Йї інкримінують перевищення службових повноважень при підписанні газових угод з Росією у січні 2009 року, які, за свідченнями цивільного позивача НАК «Нафтогаз України», завдали державі збитків на суму 1,5 млрд. доларів.

Решення суду щодо екс-прем'єр-міністра Юлії Тимошенко є прикрайм, оскільки перешкоджає українській євроінтеграції. Це рішення не є остаточним. Як передає кореспондент УНІАН, про це Президент України В. Янукович сказав на спільній пресконференції з президентом Республіки Словенія Данілом Тюрком у Києві.

За словами В. Януковича, вирок суду ґрунтувався на нині чинному Кримінально-процесуальному кодексі зразка 1962 року. Рішення суду щодо екс-прем'єр-міністра Юлії Тимошенко є законними. Не змогли визначитись 10,7%. Також опитування показало, що 53,3% українців вважають, що суд над Ю. Тимошенко не був справедливим, об'єктивним і неупередженим.

30,7% опитаних погодились з тим, що суд був справедливим, об'єктивним і неупередженим, а 16% не змогли визначитись.

Всеукраїнське опитування було проведено «Українським демократичним колом» 1-7 жовтня 2011 року. Вибіркова сукупність репрезентує доросле населення України й охоплює всі регіони країни. За місцем проживання опитано 1200 респондентів віком від 18 років. Статистична похибка вибірки без урахування дизайн-ефекту з вірогідністю 0,95 не перевищує ±2,9%.

прихильності української влади до демократії та верховенства права», — зазначають у Білому домі.

* * *

Велика Британія дуже стурбована вироком екс-прем'єр-міністру Юлії Тимошенко, вважаючи, що він може стати основною перешкодою для українського членства в Євросоюзі. Про це заявив голова Форин-офісу Вільям Хейг, передає РІА «Новости».

«Україна прагне до ЄС. Британія підтримує її в цьому. Ale цього не відбудеться, поки Україна не дотримується високих демократичних стандартів, включаючи повагу прав людини, верховенства закону, не здійснюючи чесне і прозоре правосуддя», — цитує слова В. Хейга повідомлення британського МЗС.

* * *

Юлія Тимошенко заявила про намір захищати своє чесне ім'я в Європейському суді з прав людини. Про це екс-прем'єр-міністр заявила під час засідання суду, який засудив її до 7 років позбавлення волі за перевищення повноважень при укладанні газових контрактів з Росією у 2009 році.

«Цей вирок мене не зламає. Я переконана, що Європейський суд з прав людини внесе справедливе рішення, а сьогодні цей суд просто продемонстрував, що в Україні розтоптане правосуддя», — зазначила вона, передає кореспондент УКРІНФОРМу.

За словами Тимошенко, сьогодні ніхто в державі не може покладатися на чесне правосуддя. «Немає правосуддя і, на жаль, якщо ми не станемо на захист України, — не буде держави. Боріться. Зараз дуже важкий і дуже відповідальний момент для України. Будьте разом. Слава Україні», — виголосила настанок Ю. Тимошенко.

ТИМ ЧАСОМ...

ЯК УКРАЇНЦІ СТАВЛЯЮТЬСЯ ДО СУДУ НАД ТИМОШЕНКО?

Більш як половина громадян України (53,5%) сприймає суд над екс-прем'єр-міністром Юлією Тимошенко як переслідування опозиційного політика. Про це свідчать передані УНІАН результати опитування, проведеного «Українським демократичним колом» на замовлення Інституту політики.

При цьому 35,8% вважають, що звинувачення Ю. Тимошенко є законними. Не змогли визначитись 10,7%.

Також опитування показало, що 53,3% українців вважають, що суд над Ю. Тимошенко не був справедливим, об'єктивним і неупередженим.

30,7% опитаних погодились з тим, що суд був справедливим, об'єктивним і неупередженим, а 16% не змогли визначитись.

Всеукраїнське опитування було проведено «Українським демократичним колом» 1-7 жовтня 2011 року. Вибіркова сукупність репрезентує доросле населення України й охоплює всі регіони країни. За місцем проживання опитано 1200 респондентів віком від 18 років. Статистична похибка вибірки без урахування дизайн-ефекту з вірогідністю 0,95 не перевищує ±2,9%.

ІВАН ГОНЧАР: ЗВИТЯГА ОДНОГО ЖИТТЯ

10 жовтня у Кримському республіканському закладі «Етнографічний музей» у рамках проекту «Музейний здвиг: Інтерпретація культурної спадщини України» відбулося відкриття мандрівної мультимедійної виставки «Іван Гончар: Звіття одного життя».

В офіційному вітанні виконуючого обов'язки Постійного Представника Глави держави в Криму Віктора Плакіди зазначено: «Інтерес до творчості Івана Гончара, його особи та багатогранної діяльності є незмінним і поширяється рік за роком, а його ідеї, духовна та культурна спадщина — це безцінний скарб, який необхідно пропагувати, виховуючи нові покоління українців, розбудовуючи громадянську супільність».

Презентуючи експозицію, директор Кримського республіканського закладу «Етнографічний музей» Юрій Лаптєв підкреслив високу значущість подій в світі міжрегіонального культурного співробітництва та повідомив, що приймаюча сторона у відповідь так само планує візит до Києва, і незабаром жителі та гості столиці матимуть змогу ознайомитися з кримською експозицією.

Подорожуюча виставка «Іван Гончар: Звіття одного життя» із серією семінарів і «круглих столів» розпочала свою мандрівку Україною з Черкащиною — батьківщиною Івана Макаровича, продовжила роботу у Вінниці, Моринцях, Одесі, Полтаві, Львові, Луцьку. Тепер — завітала до Сімферополя, а завершиться проект 24-25 листопада виставкою та національним науковим форумом «Ювілейні Гончарівські читання» у Києві.

Прес-служба Постійного Представника Президента України в АР Крим

Вчителям Криму сьогодні пощастило: мають хорошого креативного міністра, який не боїться говорити правду навіть тоді, коли, згідно з посадою, треба шукати якісь узагальнюючі неконкретні слова. «Я завжди поділяю позицію вчителя і дитини», — заявила Віталіна Дзоз, коли під час прес-конференції 4 жовтня мова зашла про скорочення шкіл, об'єднання класів, що відбуваються зараз по всій Україні. Віталіна Олексіївна чітко зазначила сторону не тих, хто править балом і під маркою вирішення глобальних завдань мимохіт нівчить дитячі долі, вона відстоювала кожну школу і кожний клас, за які трамалися дитячі рученята. Оптимізація з метою закриття — це не її підхід. Для неї оптимізація — це забезпечення шкіл високоякісними педагогічними кадрами, отими самими, що віддають всі свої сили і знання й нічого не вимагають взамін, бо останнє принизливо, а самовіддана результативна праця має бути й так гідно поціновано.

Але як цього досягнути? Є висунутий міністерством бренд: «Працювати вчителем модно!», є на ДТРК «Крим» рубрика «10 хвилин з освітою», є телевізійна програма Катерини Громової «Телепортрет вчителя очима дитини». Є навіть більш дієві заходження: 45 вчителів, які підготували призерів IV етапу шкільних олімпіад або ж призерів національних конкурсів МАН, одержать премії, за кожного учня по

5 тис. грн. Щорічно такою ж сумою преміюється 50 кращих класних керівників. Але ж це, грубо кажучи, лише 100 вчителів із 20 тисяч, а решта — 19900 педагогів не мають про що навіть мріяти! Особливо молоді. Особливо на селі. Хоча і для декого з них нібито постаралися: згідно з реалізацією Республіканської програми підвищення престижу педагогічної праці на 2011–2015 роки випускники ВНЗ, які пішли працювати в позашкільні навчальні заклади, матимуть разову допомогу в розмірі п'яти мінімальних зарплат. А ті, хто пішов у сільські школи? В деяких регіонах молодим учителям оплачують житло, е й такі, хто одержує по 200 грн.

передбачено конкурс «Майстер року» з грошовими одноразовими винагородами. Це замість того, щоб отаких зірочок педагогічного таланту носити на руках. Хоча, якби Віталіна Олексіївна була чоловіком, вона, можливо, це б і робила. Втім, щодо додаткових грошових виплат, які виділяються із місцевого бюджету, то ними дійсно армію науковців і освітян (а всього їх 28 тисяч) не озолотити. І діє Віталіна Дзоз у межах можливого: якщо вдалося одержати для педагогів від Верховної Ради автономії 250 тис. грн. — добре, якщо була можливість цього року підтримати педагогів-пенсіонерів — теж пощастило. Але ж знов-таки до числа відзначених

пощастило чимось суттєво виділитися? Тема прес-конференції звучала так: «Освітня. Оновлення якісного і вікового складу». Але і щодо останнього міністр виявилася дуже виваженою й не вимагала якомога швидше «відстріляти» усіх пенсіонерів, які частенько і є представниками того самого золотого фонду, на якому тримаються наші педагогічні здобутки. Віталіну Дзоз поки що влаштовують нинішні вікові пропорції серед освітян: чверть молоді, стільки ж пенсіонерів і дві чверті людей активних і досвідчених. До речі, пенсіонер — це якраз та людина, яка, маючи свою пенсійну дотацію, може віддаватися роботі повніше, не переймаючись тим, де б заробити додаткові кошти, аби звести кінці з кінцями (ідеється, звичайно ж, не про збайдужилу, стомлену життя людину).

Чимало уваги приділяється міністром і традиційному конкурсі «Вчитель року». Окрім 150 тис. грн., що виділені на подарунки переможцям, іхні обличчя будуть зображені ще й на календариках (не одним же кандидатам у депутати перед виборами красуватися). Але мене цікавило інше: якщо наша освіта задекларована сьогодні відкритою, чи допускатимуться журналісти хоча б побродити коридорами там, де відбуваються конкурсні змагання, чи матимуть можливість лише побачити найкращих на сцені Українського музичного театру, щоправда, здалеку і не маючи шансів скласти про них хоч якесь враження? Цю систему свого часу було запроваджено колишнім міністром Левіною, але ж, якщо вчителеві (і міністрові) нічого боятися, то чому б не показати «майстер-клас» і декому із журналістів (за давніми спостереженнями, таких небагато і це лише люди, котрі щиро бажають глибше опанувати освітня тематику). Свого часу я очого відвідувала конкурсні уроки вчителів-україністів, і не з метою їх покритикувати, а для того, аби примініжити кількість «календариків» з творчими портретами найкращих на сторінках газети, навіть якщо вони і не перемогли, але заслуговують на захоплення своїм прагненням до самоудосконалення. Але пані Левіна сказала: «Ні!», вигнала журналістів зі шкільного приміщення, і галерея «портретів» увірвалася. А можливо, це теж слугувало хоч і маленьким, але заохоченням для тих, хто був на порозі перемоги, але так його і не переступив?

Тож почекаємо наступного професійного учительського змагання!

Тамара СОЛОВЕЙ

«УЧИТЕЛЬ... СЕРЦЕ ЗАВМИРАЄ...»

Напередодні свята — Дня учителя — учнівський комітет загально-освітньої школи № 33 м. Сімферополя оголосив конкурс на кращі літературні твори та стіннівки. Теми конкурсу було розклюено по всіх куточках школи, а звучали вони так: «За що я люблю свою школу» та «Моєму вчителю присвячується».

Відгукнулись на пропозицію учкому всі учні 5-11 класів. І незабаром стіни школи заряснили чудовими стіннівками з привітан-

нями рідній школі й учителям.

Ми повибрали цікавинки з цих творчих шедеврів і дізналися, за що ж наші учні шанують свою школу:

- * за те, що 1 вересня вона схожа на великий муралінник;
- * за те, що у ній ми здобуваємо глибокі та міцні знання;
- * за незабутні свята та концерти;
- * за смачні булочки;
- * за можливість самовираження під час захисту проектів;
- * за канікули та веселі перерви;
- * за дружню атмосферу;

* за англійську мову;

- * за прекрасні шкільні вечори та дискотеки;
- * за те, що вона дарує нам мірю і майбуття!

Найкращі твори про школу та вчителів написали Хохлова Антоніна (7-Г), Сідякіна Вікторія (5-Г), Бицуря Ольга (7-Г), Тупікова Еміне (6-А), Мацків Микола (7-А), Ушакова Анастасія (6-Б), Хоссейн Басіра (8-А), Тимошенко Олександра (5-А), Голумбійовська Анастасія (5-А), Катюха Каріна (10-А).

Наводимо рядки із твору найстаршої переможниці, учениці 10-А класу Катюхи Каріни: «У школі я навчи-

лась приймати правильні рішення, визначати життєву мету. З любов'ю йду до школи і зустрічаю там хороших і люблячих людей — вчителів і однокласників... Школа — це другий дім, в якому ми розвиваємося і готуємося до дорослого життя. Я люблю свою школу і радію, що маю ще можливість робити щось для її блага!»

А 28 вересня найкращі читці нашої школи привітали почесних освітян м. Сімферополя на святі, приуроченому до Дня учителя, яке відбувалось у актовій залі НВК «Українська школа-гімназія». Натхненно

дарували вчителям найкращі побажання і слова широї подяки:

«Учитель...
серце завмирає,
Учитель...
гордо так звучить.
Учитель спокою не знає,
Він прагне всьому
нас навчить...»

На цьому святі були присутні мер м. Сімферополя В. М. Агеєв, начальник управління освіти Сімферопольської міської ради Т. І. Сухіна, секретар Кримської Єпархії отець Олександр та інші почесні гости. У присутності освітняко-го загалу було відзначено роботу людей необхідної для школи професії — бібліотекарів. Серед них і за-

відувач бібліотеки школи № 33 Інгуран Ірина Володимирівна.

А 30 вересня в актовій залі рідної школи пролунали вітання зі сцени для усіх працівників закладу, серед яких на святі була присутня і ветеран педагогічної праці Г. Д. Чернецька.

Привітала своїх колег і директор школи Л. І. Горб. Зі словами вдячності до колективу звернулись представники батьківсько-го комітету. Діти дарували вчителям вірші, пісні, танці, а головне, — усмішки і любов.

Прес-центр школи № 33 м. Сімферополя

УКРАЇНУ – ЛЮБИТИ, А В НІМЕЧЧИНІ – ЖИТИ...

Про це часто пишуть у своїх спогадах люди, відірвані від Батьківщини. Про це я почула і від жительки німецького міста Люнебурга Рози Сабельфельд, яка до середини 90-х років мешкала в Україні, а народилася в сім'ї українки та німця.

— Перші три роки в Україні я не була — облаштовувалася, вивчала німецьку мову. Та ось змогла відвідати батьківщину. Щойно ми перетнули кордон, як я вистрибнула з машини, впала на українську землю і почала кричати, обнімати її, цілувати. Не знаю, що це було, але я не могла себе опанувати.

На життя в Німеччині пані Роза не скажеться. Воно, як її послухати, дійсно схоже на казку. Але регулярно приїздить в Україну до майже чужих людей лікуватися від тузи і стресу, поповнювати свій запас міцності, а це їй, інваліду і групи, дуже потрібно.

— Усе розпочалося з автомобільної аварії, — розповідає пані Роза. — За кермом сидів мій чоловік, тож і ображатися ні на кого. Але станися це в Україні — я б не вижила. Я зазнала 38 операцій, і всі вони були безкоштовними. Щомісячно в лікарняну касу я плачу 40 євро, а на яку суму одержала ліків та медичних послуг, навіть важко уявити. До речі, безкоштовними є ліки для всіх хронічно хворих, а операції — для усіх взагалі.

— А чи вистачає вашої пенсії на інші потреби?

— У Німеччині все не так, як в Україні. Моя пенсія — не із великих. Це — 500 євро. Рівно стільки коштує оренда нашої квартири. Вона дуже шикарна, але і та, що коштувала 300 євро, де ми жили раніше, теж була хорошою. Тож мусимо удвічі жити на чоловікову пенсію, який одержує 750 євро. Тільки не думайте, що ми бідуємо, хоча нам дійсно потрібно і їсти, і пити, і утримувати машину, і платити страховки. Але є в Німеччині служби соціального забезпечення, куди ми подаємо заяву, де перераховуються усі наші потреби. Лише на харчування звідти надходить доплата по 340 євро на людину, якщо чоловік живе один, іому виділяють 380 євро. Для того, аби вдвічі прохарчуватися, істи все, що ми хочемо, що бачимо, регулярно відвідувати кафе і ресторани, нам вистачає 400 євро на місяць. Тож 280 євро залишається на інші потреби. Прекрасно можна харчуватися удвічі і на 200 євро — істи овочі, фрукти, м'ясо, масло, тільки без походів у різni забігайливки. Велику соціальну допомогу одержуємо мі і перед Різдвом, щоб вистачало на подарунки, і на вишуканий стіл, і на обновки.

Але щодо обновок — це окрема стаття. Щороку нам видають гроши на весняний, літній і зимовий одяг. До кризи доплату було ще більше. Скажімо, якщо я скажулась на депресію, мені виділяли гроши на поїздку в Україну, яка для мене — найкращі ліки.

— І що, криза суттєво позначилася на житті німецьких громадян?

— Так. Подорожчали масло і молоко. На 30–35 центів. Це приблизно на 30–35 копійок. Для нас це суттєво. Тому ми проти, щоб Німеччина рятувала від дефолту інші країни.

«Нам би ваші німецькі проблеми», — ледь не зірвалося з вуст. А поміж тим гостя «Кримської світлиці» продовжувала перераховувати інші державні гарантії, які надає Німеччина своїм інвалідам.

— До мене щодня тричі мають навідуватися медсестри. Медсестра I категорії має надавати медичні послуги, виконувати розпорядження лікаря, а інша, II категорії, — готовити іжу та виконувати роботу, яка мені не під силу. А якщо з усім цим є можливість впоратися самим (мені допомагає чоловік, комусь родичі, сусіди), то заощаджені гроші знов-таки видаються інвалідові. А ще як інвалід я одержую допомогу по 340 євро, аби могла найняти когось додатково. Дуже співчуваю хворим людям, які мешкають в Україні. Що таке місцева медицина, цього разу довелося відчути на собі. Я вколоха ногу, розпочалося зараження крові. Двадцять хвороби мені обійшлася в 2,5 тис. гривень. Це ж справжня катастрофа для бідної людини!

Мені дуже боляче бачити, як живуть українці. В Саках познайомилася з жінкою, донькою якої перемогла на поважному конкурсі як молода вчена. А на її подальше навчання родина не має грошей. Постарається влаштувати що дівчинку для здобуття освіти в Німеччині.

Раніше, коли ми з чоловіком приїздили в Україну власною машиною, я завжди привозила дуже багато подарунків — кож-

ного хотілося потішити, кожного обігріти. Адже ви навіть не уявляєте, наскільки хороши люди живуть в Україні. Хіба їх можна порівняти з німцями? Німці холодні, зовсім холодні. Неваже у вас немає ті, хто любить свою країну, хто подਬає про такий прекрасний народ?!

— А чи є німці політично активною нацією?

— Так. Але демонстрації протесту в нас николи не супроводжуються сутінками з поліцією. З жахом дивлюся у себе по телевізору, як «беркутівці» воюють з народом. Наша ж поліція просто стежить, щоб не трапилося якоїсь позаштатної ситуації, і не заважає людям виявляти свій протест.

— А яку політичну партію підтримуєте особисто ви?

— Я в цьому не дуже компетентна. Знаю лише, що останні 8 років керували про-комуністичні сили, і держава зовсім занепала. А зараз знову до влади прийшли капіталісти. Я — за них.

— Думаю, нашим читачам було б цікаво більше довідатися про ваше життя...

— Народилася я в Казахстані, куди мої батьки було виселено разом з іншими німцями із Криму. На те, що моя матуся — українка, не звали. Там я закінчила школу. А потім подалася до Ленінграда навчатися на інженера-будівельника в інституті, де і зустріла хлопця, що став моїм першим чоловіком. Він був родом із Луцька, де після одруження ми і оселилися разом з його батьками. Та чоловік мій прожив зовсім недовго, а я ще тривалий час мешкала разом зі свекрухою. Але коли висланим громадянам було дозволено повернутися на батьківщину, я по-

їхала до Криму і оселилася в Алушті. Проживала там у побудованій мною хаті, аж доки в 44 роки не вийшла заміж за німця, який забрав мене до Німеччини. З того часу минуло вже 17 років.

Роботи за фахом там я не знайшла, навпаки, довідалася, що переучуватись мені вже запізно і значно доцільніше виконувати роботу, яка не потребуватиме особливих спеціальних знань. Так я після закінчення курсів стала кухаркою в дитячому садочку. А до того три роки опановувала німецьку мову. Перший рік вивчала її офіційно, на курсах, за що одержувала по 800 євро на місяць. Спочатку роботи своєї соромилася, зі мною навіть працював психолог, доки я не звикла до думки, що не робота прикрашає людину.

— І які ж страви шануються в Німеччині?

— Досить прості. Там щодня готові їсти картопляне пюре, тушену капусту та смажену свинину. А я, окрім того, що годувала діток, ще 8 років частвувала пенсіонерів українським борщем. Про мене з цього приводу навіть у газеті писали. А ще — безкоштовно перекладала для українців різноманітні документи.

— А чим харчуються діти у дитсадках?

— На першу страву це овочеві супи — дуже густі, насичені. Їх їдять усі німці. А на другу — може бути щось мучне, рулети, тюфельки. Фрукти і молочне в дитячому садочку на столі впродовж усього дня. Їх можна споживати коли завгодно і скільки завгодно. Взагалі, ставлення до дітей у Німеччині особливе. Навіть наші українські жінки там починають народжувати. Впродовж трьох років мати одержує по 650 євро плюс 180 євро дитячих, останні — аж доки дитина не виросте.

Головне, що людина все своє життя почувається захищеною, вона знає, що не залишиться голодною або ж без ліків. Та її про хабарі для лікаря можна не турбуватися — це дуже високооплачувана робота, за яку тримаються.

— То, виявляється, у нас теж можна розжитися якимись гостинцями?

— Так, кримські вина — особливі! Таких у Німеччині немає.

Лише на одне своє багатовекторне запитання я не змогла знайти у пані Рози вичерпно відповіді. Що ж то за прибуточі статті, які дозволяють бути державі такою щедрою? І чому їх неможливо скалькувати для використання в Україні? Та ї чому ці «холодні» люди так палко дбають про своїх дітей і немічних, у той час як «циросердні» українці зосереджені лише на власних прибуточках? Можливо, мені теж слід було б опинитися в еміграції, аби полюбити Україну усю в комплексі, разом з недолугими чиновниками, казнокрадами, корупціонерами і тими, хто «останню світину з калікі зінімає»? Втім, пані Роза запевняє, що не буде жити, якщо не матиме надії знов побувати в Україні. Але поспішає на пояття, який виrushає в іншу державу. І мені здається, я відчуваю, як з кожним перестуком коліс він безжалъно розриває її і мое серця...

Тамара СОЛОВЕЙ

НАШОГО ЦВІТУ — ПО ВСЬОМУ СВІТУ...

НЕ МАЄМО ПРАВА ЗАБУТИ!

Письменник Віктор Жадько відомий, перш за все, як некрополезнавець: на його творчому рахунку такі видання, як «Байковий некрополь», «Український некрополь», «У пам'яті Києва: некрополь столичних письменників», «Некрополь на Байковій горі», а нещодавно в газеті «День» видрукувана велика стаття «Український некрополь в Ніцці». Сьогодні письменник працює над укладанням «Всесвітньої української енциклопедії некрополезнавства». Ми попросили автора розповісти про відомих українців, наш національний цвіт, що розкиданій по всьому світу.

...На Ольшанському кладовищі (Прага, Чехія) — останній притулок ще однієї відомої особистості з України Наталії Григорівни Яшвіль (у дівоцтві — Філіпсон; 1861–1939) — художника, іконописца, мецената, організатора кустарного художнього промислу. Мешкала в селі Сунки Смілянського повіту Київської губернії, де спорудила школу й лазню для селян, відкрила кілька майстерень: художніх, столлярних та різьбарних робіт і карбування на металі, а також ручної вишивки та килимових виробів. У селі Сунки працювали відомі українські художники Михайло Нестеров, Ян Станіславський,

Олександр Мурашко. Українські майстри були учасниками багатьох виставок художнього штарту: у Парижі (1900 — мала золота медаль); у Києві (на Першій у 1906 р. і Другій у 1909 р. Південноруських кустарних виставках — велика срібна медаль); у Чернігові (1912 — бронзова медаль); у Петербурзі (1913 — II Всеросійська кустарна виставка — премія).

Після революції Н. Г. Яшвіль із донькою вийшла до Праги (1922). Працювала над портретами та іконами, виконала низку мініатюр до церковних текстів. Маювала проекти різьблених листівок, обкладинок до релігійно-

популярних книжок, розписувала фарфор, тканини й дерев'яні вироби, на яких переважала українська тематика.

Прага 1920-х років для українців — це як тогоденний Париж для російської «бліої» еміграції. Які імена! Михайло Грушевський, Євген Маланюк, Олександр Олесь, Олег Ольжич, Олена Теліга, Дмитро Дорошенко... І ще сотні найдостойніших прізвищ, які склали честь будь-якій європейській нації.

Прага була осередком і політичної еміграції. Тут перебував еміграційний центр УСДРП, тут плекали надії на відродження села і повернення в Україну есери: врешті-решт, саме у Чехії постала Спілка українських націоналістів — міцна цеглинка в підмурковій майбутньої ОУН. Не обійшлося і без «совєтофілів» — прихильники маріонеткового українського радянського уряду збиралися в читальні імені Тараса Шевченка, а також в об'єднанні «Жовтневе коло» й Товаристві

громадян УРСР. До них приїздили Павло Тичина, Олександр Довженко і діячі згодом викошеного під корінь Розстріляного Відродження — Валер'ян Підмогильний, Лесь Курбас, Михайло Бойчук...

Восени 1921 року до Праги з Відня перенесли Український вільний університет, першим ректором якого був відомий мовознавець та історик літератури, оборонець українських прав у віденському сеймі Олександр Колесса. Це було без неможливо без допомоги тодішнього президента Чехії Томаша Масарика, який бачив себе гуртувальником слов'янства. Саме з його ініціативи того ж 1921 року проведено так звану «російську акцію», внаслідок якої змогли приїхати до Праги й отримати роботу тисячі антимонументично налаштованих науковців і діячів культури з колишньої Російської імперії, зокрема — чимало українців.

Дослідники Володимир Трошинський та Анатолій Шевченко в монографії «Українці у світі» зазначають: «Історія не знає іншого випадку такого лояльного й гуманного ставлення до велими

чисельної, я

ПАМ'ЯТИ ІВАННИ БЛАЖКЕВИЧ

9 жовтня 2011 року в Українській Греко-Католицькій церкві Успіння Пресвятої Богородиці м. Севастополя відбулася служба Божа вшанування пам'яті 125-річчя від дня народження Іванни Блажкевич, на якій були присутні севастопольські пластуни, союзянки та прихожани міста.

Іванна Блажкевич — відома українська дитяча письменниця, визначна культурно-громадська діячка, відданий педагог, орат, організатор перших дитячих садків, численних українських читалень (Просвіта), полум'яний публіцист, фольклорист та етнограф.

Вона народилася 9 жовтня 1886 року в с. Денисів Козівського району Тернопільської області. За пропаганду демократичних ідей була переслідувана. 15 листопада 1938 року польські жандарми жорстоко покарали її 130 буками, зробивши інвалідом.

Ця звіряча розправа не залякала письменницю — вона усе життя вела пропагандистську діяльність.

Навіть перебуваючи на заслуженому відпочинку письменниця не стояла остояною громадського та літературного життя. Її художні твори та статті часто друкувалися в періодичній пресі.

Крім того Іванна Блажкевич збирала численні експонати для Денисівського краєзнавчого музею: одяг, взуття, головні убори, предмети хатнього вжитку, народні вишивки, сільськогосподарські та ремісничі знаряддя праці, рідкісні картини, а також давні фотографії, що мали неабияке виховне значення для сучасників.

Член Спілки письменників України Іванна Блажкевич померла 2 березня 1977 року в рідному селі Денисів, де й похована.

У 1997 році севастопольські пластуни уперше відвідали с. Денисів, що на Тернопільщині, і музей Іванни Блажкевич, розташований у її садибі. Музей зараз опікується доночка письменниці — Дарія П'ятківська. В музеї Іванни Блажкевич зберігається її фольклорно-етнографічна праця в рукописі, у якій вона ґрунтівно висвітлює історію Денисова на тлі ха-

рактеристики суспільно-історичних явищ двох століть.

Севастопольським пластунам було дуже присмено, що до їхнього станичного новацького табору «Шляхами сивої давнини» у 2010 році приїхали гости з Тернополя — Настя і Богданчик Рутило та Іван Держилло, які є правнуками відомої письменниці, публіцистки, громадської діячки українського руху ХХ століття у Галичині Іванні Блажкевич.

У сьогоднішньому зверненні до прихожан отець Микола Квіч відзначив, що саме Богданчик кожного Різдва Христового зібрані під час колядування гроши передає на побудову Української Греко-Католицької церкви у м. Севастополі, тим самим продовжуючи добре справи своєї відомої прабабусі.

Серед юнацьких куренів Національної скаутської організації України «Пласт» у Тернополі існує 16 курінь УПЮ (улад пластунів юнаців) ім. Іванни Блажкевич.

Іванна Блажкевич залишила нам багату літературну спадщину для дітей у збірках оповідань, п'ес та віршів. Ми будемо пам'ятати її за невтомну працю в ім'я нинішнього дня у вільний соборній незалежності України.

Голова станичної пластової старшини м. Севастополя Зіна БЕЛАНЮК

БІЛОРУСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ – ВИПРОБУВАННЯ НА МІЦНІСТЬ

Нещодавно, прогулюючись Львовом, помітив групу людей, які фотографувалися біля пам'ятника Міцкевичу. Спочатку подумав, що поляки, але, підійшовши, почув білоруську мову. Отже, сябri! Освічені, національно свідомі білоруси також вважають Міцкевича «своїм», адже той народився на Гродненщині, а це білоруська етнічна територія. Саме ця обставина визначила і тему нашого спілкування. Про слабку і сильну ідентичність, про «віддавання» своєї еліти іншим, сильнішим народам.

Під час розмови звернув увагу на те, що один високий більшівський хлопець жував і досить добре розмовляє білоруською. Запитав, звідки він — виявилось, що «східняк», мешканець Вітебщини. Звати — Алесь Пушкін, за фахом і за станом душі — художник. Для білорусів Вітебщина — це все одно, що наша Луганщина. Та љ прізвище «Пушкін» класично білоруським не назвш. Проте ні перша, ні друга обставини не стали на заваді Алесю, коли він вирішив скрізь заважди розмовляти білоруською. Тепер він — не лише художник, але й активний громадський діяч. Живе в рідному селі Бобр під Оршею і є там чи не єдиним охоронцем білоруськості.

— Ви знаєте, що 8 серпня 1514 року під Оршею відбулася велика

битва? — питає Алесь. — Навалу московитів тоді зупинили війська Великого князівства Литовського, керовані Костянтином Острозьким. Зрозуміло, що для білорусів це визначна дата. Як для українців Жовті Води чи Конотоп. З 1992 року на оршанському полі регулярно проводиться бардівський фестиваль. Заснував його Андрій Мельничук — бард з Орши. Саме він і співає завжди під час відкриття фестивалю: «Слався, Орша! Слався, князь Острозький!» У краї роки на цьому полі приймали присягу білоруські офіцери. І в 1992, і в 1993, і в 1994 роках світло було фактично всенародним, туди навіть підвозили людей на автобусах, були ятки, де можна було купити продукти. Це було в роки правління Шушкевича. Потім святкувати стали все скромніше, аж поки в 2008 році «бацька» не заборонив його зовсім. Зроблено все, щоб під Оршу не їздили барди, щоб поголос пішов, мовляв, людей там заарештовують... Я справді відсидів 10 діб за те, що не захотів забиратися геть з оршанського поля 8 серпня 2008 року. Одне слово, зроблено все для того, щоб дата поступово забувалася, а свято маргіналізувалося. Поле на вівіт розорали та засіяли травою... Але ми все одно будемо їздити туди, щоб традиція не переривалася. А стосовно Вітебщини, то це й справді наш «Схід», але зробили його таким штучно. Як від України фактично відірвали частину Воронежчини, Ростовщини і Кубань, так і у нас відібрали західну частину Смоленщини разом із Смоленськом. На карті Білоруської Народної Республіки Смоленськ ще був «нашим» містом. Бо до БНР було включено всі землі, де населення на той час ще «гомонило» білоруською. Я колись вивчав словник смоленських і брянських говорів. Переконався, що там дуже багато білоруських слів і висловів...

До розмови приєднується Юрій Картініков, також відома людина в Білорусі — він є лідером «Правого альянсу»:

— Мое прізвище є начебто росій-

ними, тому й прагнуть захиститися державним статусом. А якщо його немає, то якоюсь активною діяльністю. Віленщина теж перехідний регіон — поряд поляки, літвівці... А у вас хіба не так? Згадайте, скільки патріотів народилося саме на Донбасі.

Алесь Пушкін додає:

— Прикро, що слабші нації поступово можуть втрачати свої «окраїни» через асиміляцію. У 30-ті роки вважали себе білорусами приблизно 400 тисяч корінних мешканців Смоленщини. А тепер лише невеличкий відсоток... І це переважно вихідці та недавні переселенці з Білорусі. У мене також є родичі, які переїхали до Смоленська, покинувши село Бобр. Там у них вже народилося троє дітей... Ще знаю три родини, які там живуть. Моя сестра точно запишеться білорускою під час перепису, а ось ким відчуватимуть себе діти, коли виростуть?

(Закінчення на 6-й стор.)

Алесь Пушкін

В УКРАЇНІ ВІДЗНАЧИЛИ ДЕНЬ ХУДОЖНИКА

Це професійне свято відзначається у державі щороку у другу неділю жовтня.

Його встановлено згідно з Указом Президента від 9 жовтня 1998 року, «враховуючи роль художників України в розвитку українського образотворчого мистецтва, відродженні національних традицій у художній творчості та на підтримку ініціативи Спілки художників України».

* * *

Президент Віктор Янукович привітав художників України із професійним святом.

«За роки незалежності вітчизняне образотворче мистецтво розквітло новими талантами і набуло рис національної самовизначеності. Ви складаєте чимало зусиль для визнання України у світі як держави з потужним духовним і культурним потенціалом», — зазначається у вітанні, розміщеному на офіційному інтернет-представництві Глави держави.

Як зауважив Президент, роботи вітчизняних митців вирізняються розмаїттям жанрів і стилів, багатством ідей і композиційних рішень. Вони широко репрезентуються у світових музеях і престижних галереях, виставляються на відомих арт-форумах та аукціонах.

* * *

Прем'єр-міністр України Микола Азаров привітав українських художників з нагоди професійного свята, повідомляє Департамент інформації та комунікацій з громадськістю Секретаріату КМУ.

Як зазначив Глава Уряду, вітчизняне образотворче мистецтво посідає чільне місце у палітрі європейських художніх шкіл, має своє неповторне обличчя і визнані в усьому світі стилі та напрями. Твори відомих українських художників прикрашають фонди провідних музеїв світу, високо цінуються шанувальниками мистецтва.

«Продовжуючи славетні традиції своїх предників, ви створюєте яскравий живопис, віртуозну графіку, майстерну пластику, що впевнено конкурують на провідних світових аукціонах, мають успіх на міжнародних вернісажах. Ваши творчі здобутки є невід'ємною частиною національної культури, що створює позитивний імідж України у світі», — наголосив Прем'єр-міністр.

* * *

Вітання міністра культури України Михайла Кулинича українським художникам з нагоди їхнього професійного свята.

Вельмишановні митці України!

9 жовтня ми відзначаємо професійне свято — День художника.

Споглядаючи творіння митців, укотре перевоконуєшся в тому, що прекрасне зароджує і зберігає тепло людських сердець, несе у світ любов і злагоду. А відтак — чарівний та специфічний світ образотворчого мистецтва може об'єднати все, що є в людині мудрого і доброго.

Переконаний, що мова гармонії кольорів і ліній є одним з найкращих інструментів порозуміння громадян та нації, які так необхідні нашій країні.

Тож дозвольте ще раз висловити вам, художникам України, вдячність за натхненну творчу працю та побажати міцного здоров'я, родинного затишку, здійснення задумів!

КІНО КОРИСНЕ І ПРАВДИВЕ

Сара Мун Хая — молода гарна білявка, схожа на німкеню або жительку Балтії, а насправді вона з Бельгії, і це її фільм «У разі розгерметизування» першим демонструватиметься під час шостого сезону «Мандрівного фестивалю документального кіно з прав людини Docudays UA» в Кримській автономії.

Сара — сама і режисер, і постановник, і автор сценарію, а то й головна діюча особа. Бо цей фільм про її життя разом з сином Жаком, поява якого на світ перевернула усю душу жінки. Жак народився хворим, з пухлиною головного мозку, і його розумовий розвиток мав відповідні вади. Тож замість щастя материнства Сара зазнала дещо інших емоцій, які краяли її серце, і життя здавалося нестерпним. А бельгійські чоловіки виявилися схожими на українських, тож і Сарин давно вже має іншу родину.

Її фільм — про те, як гідно зустріти подібне горе, справжній вирок і перетворити його на щастя. «Я дякую небу, що зі мною мій син Жак і я маю можливість з ним спілкуватися», — широко розповідає жінка журналістам, які зібралися на пресконференцію з приводу відкриття шостого сезону фестивалю.

Сара розуміє — умови виховання в Бельгії таких дітей — не українські, вона одержує «дуже пристойну» пенсію, в державі є різноманітні школи для діток з особливими потребами (всі безкоштовні), табори для відпочинку (теж безкоштовні), можливість лікуватися. І все це позитивно впливає на вибір — бути матір'ю такої дитини чи зректися її назавжди. Але, сказавши «так», бельгійка, як і наші співгромадянки, певний час перебуває у стані емоційного шоку, з яким треба щонайшвидше впоратися, — першочергова допомога потрібна мамі, лише тоді вона зможе стати корисною для своєї дитини.

У створеному фільмі Сара Мун Хая, показуючи епізоди свого життя з сином упродовж двох років, навчає, як налаштуватися на позитив і віднайти щастя у своїх маленьких перемогах над хворобою. Вона навіть сподівається, що новий фільм про їхнє життя зніматиме вже сам Жак. Гостя з Бельгії приваблює свою

відкритістю і відвертістю — в іншому разі вона б не виставила на всезагальний огляд свої проблеми дуже особистого характеру у фільмі, не розповіла б журналістам, що тривалий час була стриптизеркою — у такий спосіб боролася з наслідками феміністичного виховання вдома. Але ж, якби вона була іншою, чи спрацював би її фільм, чи повірили б їй ті, хто зіткнувся з подібними проблемами сам?

Загалом же цей міжнародний фестиваль документального кіно з прав людини покликаний навчати жити, усвідомлювати самоцінність життя та ті права, що застергаються за людиною Міжнародною конвенцією.

Про все це розповіла Олена Куценко, координатор фестивалю по АРК, заступник директора КРП «Кіновідеопрокат». Вона повідомила також, що загалом фестиваль діє 8 років, а дійшов він до України завдяки Національному фонду підтримки демократії (США), Фонду сприяння демократії при посольстві США, Міжнародному фонду «Відродження» та іншим міжнародним організаціям, партнерами яких в Україні є Державна агенція України з питань кіно, польський інститут у Києві, Драгон Форум та Всеукраїнська освітньо-культурна програма «Розумімо права людини». Організацією фестивалю в Криму опікувалися Міністерство культури АРК,

БІЛОРУСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ — ВИПРОБУВАННЯ НА МІЦНІСТЬ

(Закінчення. Поч. на 5-й стор.).

Юрась Каретніков теж має що сказати з цього приводу, бо переходитиме ініціативу:

— Ці мігранти з «одержавленої» частини білоруського етнічного масиву теоретично могли б нести на Смоленщину вищу національну свідомість, але є фактори, які треба постійно враховувати. По-перше, Смоленщина є депресивним регіоном, людські ресурси звідси традиційно «вимокують» Москву. Проте є певна компенсація з нашого боку: у зв'язку з економічною кризою великий сегмент білоруського бізнесу перебирається до Смоленська і Брянська. І якби мовно-культурна ситуація у самій Білорусі була нормальною, то історична «білоруськість» західної частини цих областей підтримувалася б мігрантами. Але ситуація в державі сама знаєте яка... Тому успіхи дуже спорадичні. Скажімо, один мій приятель навчається у Смоленську. Там він познайомився з місцевою дівчиною і розмовляє з нею лише білоруською. Вона абсолютно все розуміє, що рідко трапляється з етнічними

людьми, які прийшли на концерт, і приблизно підрахував, що моїх земляків там було максимум 10%. Ще близько 20% складали приїжджі росіяни, відпочиваючі. Решту 70% — місцеві українці-одесити. Можливо, це не точний «зріз» одеського соціуму, але цілком зрозуміло, що на «Ляпіса Трубецького» йшли переважно свідомі, проєвропейські налаштовані одеські українці із загроженою ідентичністю. Вони розуміли нас і співчували нам, тому була така чудова атмосфера, такий дух солідарності!

На завершення розмови Алесь Пушкін сказав:

— Ось чому нам так важливо мати це поле під Оршою, а посеред нього хрест з написом: «Слава героям аршанській перемогі!», бо це символ білоруськості. І ми ніколи не погодимося із заборонюванням збиратися і святкувати. Знаєте, в Орші є непоганий пам'ятник «катюшам» — саме звідти вони дали свій перший залп під час Другої світової війни. І нам, свідомим білорусам, навіть на думку не спало б його зносити... Але оскільки ми незалежна держава, то маємо право святкувати перемоги над усіма загарбниками — як західними, так і східними.

Розмовляє Сергій ЛАЩЕНКО

А ЯКІ СИМВОЛИ УКРАЇНСЬКОСТІ МИ МОЖЕМО НАЗВАТИ В КРИМУ?

Пам'ятники Шевченку в Сімферополі, Севастополі? Пам'ятник і музеї Лесі Українки в Ялті? Музей вишивки імені Віри Роїк? Українська гімназія у Сімферополі?

Шановні читачі! Назвіть, а ще краще — надішліть фотографії таких символів і напишіть, чому ви вважаєте їх українськими обелісками Криму? Як саме допомагають вони вам почуватися тут, в автономії, українцями?

ВІДЛУННЯ ФЕСТИВАЛЮ

XI «Всеукраїнський фестиваль української книги», присвячений 20-й річниці Незалежності України, тривав 18 – 25 серпня 2011 року у Феодосії, одному з найдревніших міст Європи. Його організаторами стали Всеукраїнське товариство «Простіві» імені Т. Г. Шевченка, Республіканський комітет АР Крим з інформації та виконавчий комітет Феодосійської міськради.

Організаційний комітет з підготовки проведення фестивалю очолив відомий дитячий письменник з Феодосії, автор 45 книжок, лауреат багатьох всеукраїнських, міжнародних книжкових конкурсів та кількох літературних премій Євген Білоусов. На форум приїхало більше 30 учасників з різних міст України: Києва, Донецька, Вінниці, Житомира, Севастополя, Львова, Івано-Франківська та інших.

Відкриття заходу відбулось у Центральному міському бібліотечному комплексі імені О. Гріна. Відкрили фестиваль Євген Білоусов, заступник міського голови Василь Ганиш, головний спеціаліст Республіканського ко-

мітету АР Крим з інформації Зера Абдураманова.

Кожен фестивальний день – тематичний: «День краєзнавчої книги», «День поезії», «День українознавства», «День фахового спілкування», «День дитячої книги», «День бібліотеки та бібліотекарів».

Учасники і гости форуму ознайомилися з книжковими виставками, на яких були представлені твори учасників фестивалю, видавництв України «Лілея-НВ» (м. Івано-Франківськ), «Шкільний світ» (м. Київ), література з фондів Центральної міської бібліотеки ім. О. Гріна.

Відбулась презентація нових творів: Тараса Прохаська «Богате», переклад книги Мінаса Саргсяна «Іван Айвазовський», збірки «3 трудів і днів Максима Рильського», збірки Людмили Пуляєвої «Тест на вірність» та багатьох інших.

Олексій Боржковський (правнучатий племінник поета та лікаря Степана Руданського) з Житомира презентував фотовиставку «Степан Руданський: відомий і невідомий», присвячену 150-річчю приїзу молодого лікаря

до Криму та ознайомив учасників фестивалю з маловідомими сторінками біографії свого видатного родича.

Він наголосив, що найважливішим у житті і творчості Степана Руданського була національна ідея – боротьба за українську мову як основу існування нації, держави. Оберігаймо ж її, нашу рідну мову, як найдорожчий скарб, як найцінніше, що ми маємо.

Однією із головних подій фестивалю стало війнє засідання Української секції (IBBY) ЮНЕСКО.

Автор і кінодраматург Альбіна Афоніна презентувала документальний фільм «Три осоколки дзеркала» (Арсеній і Андрій Тарковські та Україна). З досвідом роботи Севастопольського міського клубу дитячих письменників ознайомилася його президент Тетяна Корніenko.

Змістовними були й виступи інших учасників форуму. Загалом фестивальні дні виявилися досить насиченими і цікавими: учасники мали зможу брати участь у культурній програмі, спілкуватись. Ми не лише ділилися досвідом, а й завели чимало нових дружів; обмінювались, купували та дарували одне одному книги.

Цікавою і багатою на події була культурна програма: учасники фестивалю відвідали Національну картинну галерею ім. І. Айвазовського, музеї О. Гріна, Марини І Анастасії Цветаєвих, музеї Старого Криму: О. Гріна та К. Паустовського. В останньому разом зі співробітниками музею посадили привезені з батьківщини Степана Руданського (с. Хомутинці, Вінниччина) тюльпани, які на початку травня в дні Всеукраїнського свята «Весна Степана Руданського» (2-3 травня) прикрасять своїм цвітом садибу письменника.

На легендарній горі Узун-Сирт відбулась акція «Українська книга завжди на вистої».

Наприкінці заходу відбулось нагородження учасників фестивалю: диплом переможця форуму в номінації «Краща книга фестивалю» за книжку «Біблія розуму, або як стати

щасливим» (К., 2011) вручено письменнику Миколі Павленку з Києва; в інших номінаціях дипломами лауреатів за кращу книжку фестиваля нагородженні десять його учасників, серед них: Тарас Прохасько «Художня література. Проза»; Людмила Путяєва та Наталя Савінова «Художня література. Поезія»; Валерія Норченко «Публіцистика»; Олег Майборода та Наталія Веселицька «Дитяча література»; Ерванд Баращян «Видатні постаті».

Учасники форуму привітали організатора фестивалю: лауреатом щорічної Національної премії «Краща книга України» 2011 року в номінації «Проза» став Євген Білоусов за роман «Вожаті».

Багатоюм учасниками книжкового форуму вручено подяки за активну участь у заході; серед них – лауреат багатьох всеукраїнських та міжнародних конкурсів, талановита поетеса, композитор, співачка Олеся Сінчук (м. Київ), дитяча поетеса з Донецька Людмила Бражнікова.

Увечері (форум тривав сім днів) після денних засідань і екскурсій довго ходили старавинним містом у футбольках з фестивальною емблемою та в сорочках-вишиванках, підставляючи обличчя вологому прохолодному морському бризу. Інколи переходити віталія нас, виголошуячи: «Слава Україні!» Було пріємно чути щирі вітання та

побажання в дні святкування 20-ї річниці Незалежності України.

Ми мандрували і вголос згадували, чим пов'язана Феодосія з Україною.

За Кримського ханства місто називалось Кафою; тут був найбільший невільничий ринок (разом із Гезлевом (Євлаторієм)), де продавали невільників з України, Молдови, Росії – ясир, набраний під час спустошливих татарських набігів. Знане воно тим, що козаки, у відповідь на агресію Ханства Османської Порти, робили сміливі морські походи на кораблях-чайках на Крим та Туреччину. Особливо організованими та підготовленими стали вони за гетьмана Петра Сагайдачного, коли чи не щороку запорожці випливали в море на сотнях добре озброєних чайок, перетинали до 40 годин Чорне море і зненацька завдавали ударів по портових містах Туреччини: Сінопу, Трабзону та навіть по самій столиці Османів – Стамбулу.

В один із таких успішних морських походів козацька флотилія, обігнувши морем Крим, раптово вдарила по Кафі, незважаючи на те, що тут були високі фортечні мури, а за ними – 14-тисячна турецька залога із відбірних яничар. У результаті злагоджених сміливих бойових дій з моря і суші, залогу було розбито, яничарів знищено, місто взято. Визволено кіль-

ка тисяч бранців-невільників, яких козаки повернули на рідну землю. Було це в 1616 році.

Варто зазначити також, що пізніше Кримське ханство як союзник України за часів гетьмана Богдана Хмельницького брало активну участь на нашому боці у національно-визвольній війні українського народу проти польсько-шляхетського поневолення.

Та й у подальші часи Крим був тісно пов'язаний з Україною. Наши земляки заселяли степову частину півострова. Тут свого часу проживали і творили такі видатні діячі української літератури і культури, як Степан Руданський, Леся Українка, Михаїло Коцюбинський, Агатангел Кримський та інші.

За радянської доби економіка Криму була пов'язана саме з Україною: сюди прокладено з Таврії Північно-Кримський канал, по якому й донині подається вода з Дніпра в степову частину півострова, без неї тут просто неможливе землеробство.

Отаке глибоке і давнє наше коріння в Криму.

На закриті фестивалю Євген Білоусов подякував усім присутнім та висловив побажання розширити коло учасників на наступному XII фестивалі української книжки у Феодосії, що відбудеться 18 – 25 серпня 2012 року.

Ольга ЮРЧИШИНА,
учасниця фестивалю
с. Іванів, Вінниччина

Учасники фестивалю біля пам'ятника О. Гріну (зліва направо): Олексій Боржковський (м. Житомир), Олеся Сінчук з донькою (м. Київ), Ольга Юрчишина (м. Вінниця)

ГІДНИЙ НАЩАДОК РОДУ РУДАНСЬКИХ

Працівники наукової бібліотеки Вінницького національного медичного університету імені Миколи Пирогова Неоніла Кравчук, Інна Гулик та Ольга Юрчишина організували зустріч студентів і викладачів із надзвичайно цікавою людиною – Олексієм Боржковським, який півстоліття тому закінчив цей навчальний заклад.

Олексій Васильович – лікар вищої категорії, підполковник медичної служби, активний громадський діяч. А ще він – правнучатий племінник Степана Руданського. Його родові коріння пов'язані з сестрою поета Ольгою.

У свої сімдесят шість хірург-отоларинголог працює у ЛОР відділенні Житомирського базового військового шпиталю. У вільний час проводить плідну пошукову роботу, відкриваючи невідомі чи призубуті сторінки роду свого іменитого прапура.

За дослідження історії життя класика української літератури, широку пропаганду його творчості зокрема, та українського художнього слова загалом, Олексій Боржковський цього року удостоєний Всеукраїнської літературно-мистецької премії імені Степана Руданського. Диплом і премію йому вручали на центральній площі Калинівки перед кілька-тисячною аудиторією під час Всеукраїнського свята сатири і гумору.

На зустрічі в медичному університеті працівники бібліотек обласного центру, студенти захоплено слухали Олексія Васильовича. Він розповів чимало цікавого про своє життя, про пошукову роботу, відповів на численні запитання присутніх. Неабиякий інтерес викликали старовинні фотографії Руданських та Боржковських, публікації давно

минулих років, деякі принесені документи.

Розповідь гостя доповнив голова Житомирського осередку Всеукраїнського товариства «Простіві», заслужений журналіст України Святослав Васильчук. Вінницькі поети-сатирики й гумористи читали власні твори й дарували бібліотеці книги. Члени літературного об'єднання «Літературна весна» Ольга Гребенюк, Катерина Залужна, Світлана Маков'їчук та Ольга Швець декламували вірші Степана Руданського. Урочисто звучала пісня «Повій, віtre, на Вкраїну» на слова нашого славетного земляка у виконанні студента Ольги Меріна.

А гостів на знак подяки за цікаву зустріч бібліотекарі та студенти подарували картину «Щедре поле» з насінням різних рослин.

Детальніше про Олексія Боржковського розповіла головний бібліотекар наукової бібліотеки, краєзнавець Ольга Юрчишина.

Він народився 1934 року в сім'ї ветлікаря у старовинному селищі Брацлав на Вінниччині, рівно через сто років після приходу в цей світ його геніального прапура. У 1953-му Олексій закінчив Брацлавську середню школу, а в 1959-му – Вінницький медичний інститут. Служив військовим лікарем, начальником отоларингологічного відділення у шпиталях Далекосхідного та Прикарпатського військових округів, групи радянських військ у Німеччині. Практикує й досі.

Виконуючи батьківський заповіт, Олексій Боржковський став неутомним дослідником життєвого і творчого шляху Степана Руданського. Опублікував чимало власних літературознавчих розвідок, статей, левова частка яких присвячена класикові українського поетичного гумору.

Невтомний мандрівник, водій і фотограф із солідним стажем, він разом з однодумцями побував у всіх місцях, пов'язаних з ім'ям поета: Санкт-Петербург і Ялта, Хомутинці і Руданське, Гайворон і Сімферополь... Зустрічався з краєзнавцями, вченими, діячами культури, учнями і студентами. Допоміг обладнати музею кімнату в навчально-виховному комплексі «Гімназія-школа-сад № 15» імені Степана Руданського в Ялті; успіхом увінчалося його клопотання про присвоєння імені поета й лікаря цьому навчальному закладу. Він організував збір книг для бібліотеки імені Степана Руданського в Сімферополі, надав багато цікавих матеріалів для музею поета в с. Хомутинцях та для школи й сільської бібліотеки в с. Руданську на Вінниччині, музею Івана Франка в Криворівні тощо.

Олексій Васильович – постійний учасник літературно-мистецьких свят на батьківщині Степана Руданського, Днів Степана Руданського в Криму, вечорів ушанування пам'яті великого українця в Національній науковій медичній бібліотеці України в Києві, фестивалів української книги у Феодосії. Кожного року приїздить і в Хомутинці та Калинівку на Всеукраїнське свято сатири і гумору, виступає перед його учасниками.

З ініціативи Боржковського до 175-ї річниці від дня народження Степана Руданського побачили світ поштова марка та конверт із зображенням поета.

«ХЕРСОНЕС ТАВРІЙСЬКИЙ»: ТЕРНІСТИЙ ШЛЯХ ДО ЮНЕСКО

(Закінчення.

Поч. на 1-й стор.)

Важливу роль у підготовці документів відіграли консультації з експертом Євросоюзу, професором Берндротом фон Дростом під час його візиту до Криму в червні поточного року, а також практична допомога заступника директора Інституту класичної археології Техаського університету Адама Рабиновиця.

Зарах завершується робота над Планом управління пам'яткою, який є важливим додатком до номінаційного досьє. За основу взято документ, опрацьований у 2006 році професором Генрі Кліром — директором Міжнародної ради з питань збереження пам'яток і визначних місць та співробітником Інституту класичної археології Техаського університету в Остині Таїсою Бушнель.

Документ коригується відповідно до сучасного стану пам'ятки. Таким чином, номінаційне досьє практично готове до подання. Для відпрацювання його кінцевого варіанта будуть враховані зауваження всіх відповідних інстанцій.

— У чому унікальність пам'ятки «Херсонес Тав-

рійський», адже руїн античного періоду у світі чимало?

— Поліс і хора Херсонесу Таврійського є унікальними зразками античного архітектурно-технологічного ансамблю, що складається з міста та його сільськогосподарської околиці, сформованого в результаті багаторічної господарської та комерційної діяльності грецьких колоністів IV–III ст. до н. е., що проіснував без суттєвих змін протягом 2000 років. Це — виняткові за станом збереження зразки стародавнього поселення, землекористування та ландшафту, сформованого у специфічних природних умовах південно-західної частини Кримського півострова.

Херсонеське городище — єдиний у Північному Причорномор'ї цілісно збережений зразок археологічних руїн стародавнього міста, яке було важливим політичним та економічним центром регіону за часів грецької колонізації, а також у періоді становлення й занепаду Римської та Візантійської імперій (V ст. до н. е. — XIV ст. н. е.). Після зруйнування міста його територія не була заселена, завдяки чому ці

лісно збереглися рештки фортифікаційних, житлових, господарських та культових споруд, а також міські проекти, виконані за так званою Гіподамовою системою (прямо-кутна сітка вулиць, схожа на шахову дошку, головні магістралі, забудовані колонадами по всій довжині, та величні ансамблі).

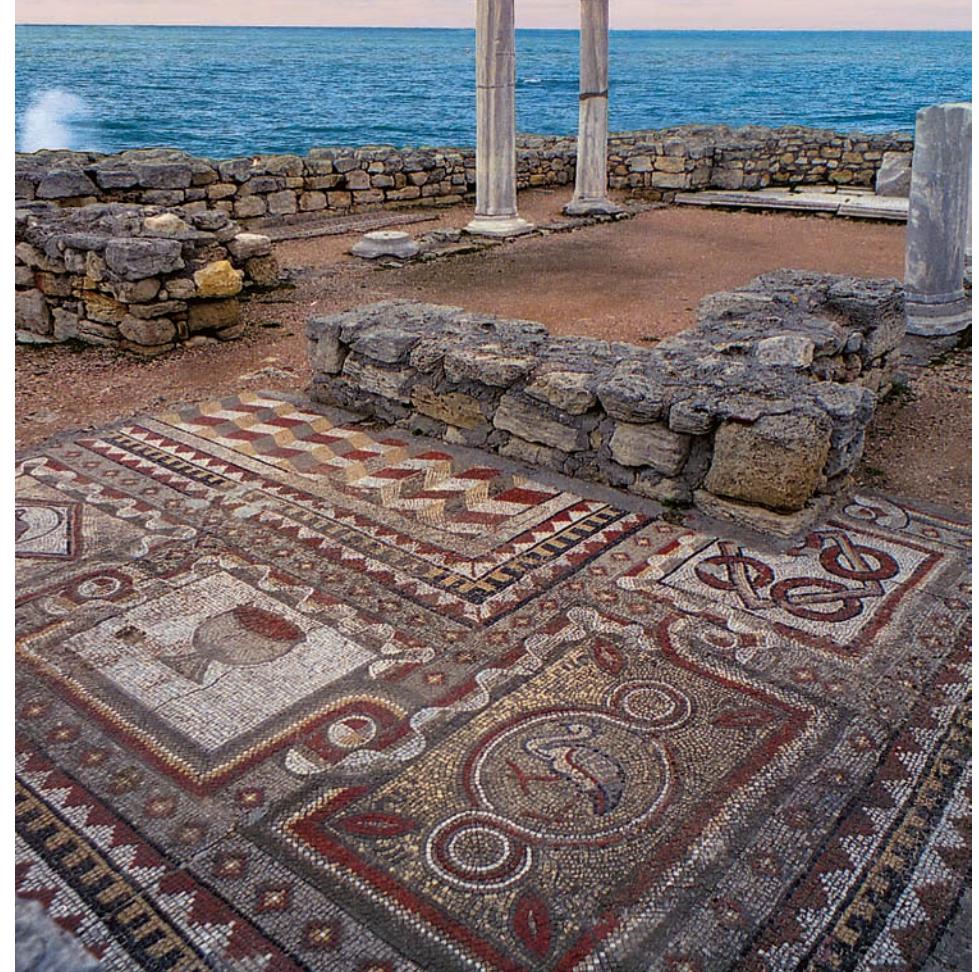
Ділянки хори, що збереглися на території Гераклейського півострова, є фрагментами системно організованої сільськогосподарської околиці міста, поділеної на 408 ділянок у межах 10 тисяч гектарів. Характерною відмінністю Херсонесської хори є її розмежування з використанням проектної моделі архітектора Гіподама Мілетського, що дозволяє говорити про композиційну цілісну забудову й систему землекористування у межах міста та його околиці.

Крім того, Херсонесу Таврійському належить вирішальна роль у поширенні християнства в Південно-Східній Європі, зокрема, на території прадавньої Русі.

— Які критерії внесення пам'ятки до списку ЮНЕСКО?

— Пам'ятка має відображати вплив загальнолюдських цінностей у межах певного періоду часу чи певного району світу на розвиток архітектури, забудови міст або планування ландшафтів.

В античному та середньовічному світі Херсонес Таврійський як давньогрецька колонія і форпост Римської та Візантійської імперій був найвіддаленішою точкою дотику між цивілізаціями Середземномор'я та «варварським» населенням Південно-Східної Європи. На місто, розташоване на перехресті стародавніх торговельних шляхів, впливало розмаїття культур народів, які проживали поруч. Чималий вплив на культуру сусідніх народів протягом 2000 ро-

ків робив і Херсонес Таврійський. Запозичення херсонеситами елементів варварської культури привело до створення унікального синкретичного культу в античному пантеоні.

Пам'ятка має бути прикладом типу забудови архітектурного чи технологічного ансамблю або ландшафту, що ілюструє важливий етап розвитку людської історії.

Рештки Херсонесу Таврійського — винятково збережений приклад ансамблю забудови міста, проектування якого було виконане в IV ст. до н. е. за системою Гіподама Мілетського й проіснувало практично в незмінному вигляді до занепаду міста у XIII–

XIV століттях. На прикладі Херсонесського городища, його прадавньої забудови та археологічних прошарків можна відслідкувати послідовність формування та безперервність діяльності його міської структури й побуту від класичного періоду до Пізнього Середньовіччя.

.

Пам'ятка повинна являти собою унікальний приклад людського поселення або землекористування, характерного для культури (культур), особливо, якщо вони зазнали незворотних змін.

.

Сільськогосподарський ландшафт Херсонесської хори, сформований в IV–III ст. до н. е. й зорієнтований переважно на вирощування винограду, є видатним зразком системи розподілу земель античного полісу, здійснюваної в комплексі з міським проектуванням за Гіподамовою системою.

Водночас хора Херсонесу Таврійського є винятковим свідченням прадавніх технологій обробки землі, буденного життя мешканців міста, втіленого у численних рештках межових та плантаційних стін, вулиць, водопроводів, житлових садиб та оборонних комплексів.

Хора Херсонесу Таврійського свідчить про міжчасову та міжкультурну спадкоємність у використанні та розвитку культурного ландшафту з IV ст. до н. е. до XIV ст. н. е.

Пам'ятка має бути безпосередньо пов'язана з подіями чи життєвими традиціями, віруваннями, творами літератури і мистецтва, що являють собою світову цінність.

Херсонес Таврійський був безпосередньо пов'язаний з важливими історичними подіями античних та середньовічних цивілізацій, з прадавнім населенням Північного Причорномор'я. Особливо важливою є роль Херсонесу Таврійського у поширенні християнства

Херсонес з висоти пташиного польоту

Записала
Лідія СТЕПКО
м. Севастополь

(Продовження.)
Поч. у № 20-21, 22-24)
 Молитва ж, видатъ, не дійшла та до Бога,
 Бо скрізь на редутах гармати ревли,
 І шведи упали, і вже перемогу,
 Петрові й козачі полки здобули!
 Мазепа програв.
 В це повірить не може.
 В розпуці шептав він:
 «О Господи, Боже,
 Скажи, Милостивий, порадь, підкажи,
 Для чого і як же мені тепер жити?
 Анафему скрізь по мені відспівали,
 Іудою, зрадником люди прозвали,
 А я ж Україною марив і снiv,
 Окремішністю й волю її боронив.
 Мріяв всі землі її об'єднати,
 Не дать Україну
 до тла зруйнувати.
 Та через незгоду
 тепер всі пропали,
 Самі себе звоювали.
 Тут стільки пропало
 козацької сили,
 До неба зросла б
 ця висока могила».
 I раптом голос,
 звернений до себе,
 Почув Мазепа із самого неба:
 «Невже не знаєш ти,
 невже не видиш,
 На конях двох далеко
 не заїдеш...»
 Хіба ж не знав він,
 що тепер, як і раніше,
 Бог був на боці тих,
 хто був сильніший.

За що боровсь – звелося нанівець.
 «Усе пропало, – думав він, – кінець!»
 I головою до землі поник.
 Горіли очі, та, як віск, був лик.
 Король на ношах був, немов на троні.
 Тож бачив битву всю як на долоні.
 Проте даремно поглядом витав,
 Знайомих лиць довкруж не візнавав:
 – Невже покинули? Не може бути!
 – Де Адерферльд? – спітав. – Убитий?
 – Князь Віртемберзький де в цю мить?
 – Смертельно ранений лежить!
 – Граф Піпер, Роос, де Шліппенбах?⁵
 – Всі у царя в полон! – Ax!
 Невже й мене жде іхня доля?
 В половині бути? О, ні! Ніколи!
 I кинув Карл понуро слово:
 – Кермуйте відступ! На Молдову!
 Протеро сонце очі сонні.
 Між земляних редутів коні,
 Самі, без вершників блукають,
 Господарів своїх шукають.
 Та їх побили, потовкли,
 Лиш Карл з Мазепою втекли...
 В той день фатальний на полтавськім полі
 України не розквітла нова доля.
 Лиш повесні запломеніли маки –
 Душубієнних тут криваві знаки.
 Та ще полон, який гірчить і досі, –
 Здобути омріяне Мазепі не вдалося.
 Мав перевагу цар значну
 в військовій силі,
 Тож виграти бій його полки й зуміли⁶.

5. Густав Адерферльд (1671-1709) - шведський воєнний історик, королівський камергер. Супроводжував Карла XII від початку Північної війни 1700-1721 рр. до розгрому шведських військ у Полтавській битві, в якій загинув.

Піпер Карл (1647-1716) - шведський державний діяч.

Карл Густав Роос (1655-1722) - шведський генерал-майор, сподвижник шведського короля Карла XII.

Вольмар Антон фон Шліппенбах (1658-1739) - генерал-майор (1701). Учасник Північної війни 1700-1721 рр. Потрапив у російський полон під Полтавою. У 1713 році вступив у російську армію, де дослужився до чину генерал-лейтенанта, отримав землі в Курляндії і титул барона.

6. Загалом шведсько-мазепинське військо нараховувало 37-40 тис. чоловік, що було майже у чотири рази менше, ніж військо Петра I.

В БЕНДЕРАХ
 Любив Україну він душою
 I зрадником не був для неї.
Володимир Сосюра, «Мазепа»

Король і гетьман – серед поля.
 Обох звела зрадлива доля,
 Зв'язала тривко, воєдино,
 I шведа, й України сина.
 В кареті короля – Мазепа.
 В спину – гарячий подих степу,
 Сумні темніють вітряки,
 Немов прощальний змах руки.
 А при дорозі їх курній –
 Чадний полон і деревій.
 Позаду все: любов і слава,
 Й навік покинута Полтава,
 Садки вишневі, і тополі,
 I верби скрізь на видноколі.
 Вже й білогривий степ, курай,
 Прощай, Україно, прощай!
 Ген мріє маревом здаля
 Чужа, як мачуха, земля:
 – В Молдову, може, я й домучу,
 Та сам від себе не втечу.

Ні від журби, ані від суму,
 Ні від зневаги, ні від глуму,
 Бо й в час лихих, важких незгод
 Ніколи навіть і не думав,
 Що прокляне мене народ,
 А кобзарі – у своїх думах.
 Можливо, Бог у цю фатальну мить
 Tam, в небесах, і чує мене, й бачить.
 Колись Вкраїна, може, і простить,
 Та, знаю, цар ніколи не проплачить.
 Лиш тільки смути час гіркий мине,
 Враз видадуть йому мене.
 У триста тисяч талярів вже оцінили,
 Та краще би на полі бою вбили!
 Таку ганьбу мені не пережити,
 Ale не час і слози тепер літи.
 Я ж зрадив не царя – батуриців усіх,
 Тож на душі тепер
 довічний гріх.
 За тебе завжди
 я молився,
 Любая Україною моя.
 Тепер лечу,
 мов вітром
 гнане листя,
 Що одірвалось
 od гілля.
 Прощайте, Дніпр, і
 Ворскла, і Удай,

**Віра
ФЕСЕНКО**

БАТУРИНСЬКИЙ ШЛЯХ

(УРИВОК З ІСТОРИЧНОЇ ПОЕМИ)

Прощай навіки, рідний край!
 Й, зітхнувши, гетьман мовив тихо:
 – Не поминайте мене лихом.
 Куди податись, куди ім?
 В Туреччину, а чи у Крим?
 Король не знов, куди тепер?
 Рішили: більше до Бендера.
 Котилася карета тихо,
 За нею швидше вітро – лихо.
 Напереріз її, навздогін,
 Вже Меншикова мчав загін.
 Карл, звісно, йшов не на курорт,
 Взяв лиш драбантів та ескорту.
 Тож армія, хоч вже й здаля,
 Ще боронила короля.
 Всі ж ультиматуми Петра
 Зосталися по той бік Дніпра.
 Попереду – безмежня степу,
 Який знайомий був Мазепі.
 Його він, як п'ять пальців, знов,
 Тож відступ вміло кермував.
 Враз серце тъхнуло у грудях –
 Повік цю зустріч не забуде.
 Край шляху – валка чумаків,
 A над мажарами їх спів:
 «Ой горе тій чайці, чаечці–небозі,
 Що вивела чаєнток при битій дорозі.
 Ой їшли чумаки, весело співали,
 I чаечка ізігнали, чаєнят забрали.
 A чаечка в'ється, об дорогу б'ється,
 K сирій землі припадає, чумаків благає:
 – Oй ви, чумаченky, ви ще молоденьky,
 Візьміть моїх чаєнток, вони ще маленьky!»
 Враз стало в грудях жарко, тісно:
 – O Боже! Це ж його бо пісня!
 I гетьман повторив крізь слізози:
 – Oй горе тій чайці, чаечці–небозі...
 Позаду величавість степу.
 I ось в Бендерах вже Мазепа.
 Спинись у Варниці потому
 В просторім і ошатнім домі.
 Гетьман рухливий розум мав,
 Любив латину і цитував
 Її Мазепа часто й вправно.
 Згадав літа минулі, славні,
 Й Овідія¹, що духу втому
 Не подолав. Неподалік в Томах,
 В самотності, один, помер,
 De й він чекає смерть тепер.
 Не привіта його вже знову
 Навік коханий рідний край.
 Прощайте, стяги малинові,
 I голосний, як дзвін, Дунай.
 Щоби розрахтать його тугу,
 Приходив Карл, що став вже другом.
 Та вірний Войнаровський поруч
 Готов завжди надати поміч.
 Якось у час вечірній, синій,
 Сказав Мазепа Карлу нині:
 – Біда мені, біда і горе.
 Sancti patriae amoris!²
 Не був я зрадником супроти України,
 Й чеснот козацьких не забув,
 Кривопрісножником не був.
 Дбав про найвищі цінності козацтва:
 Свободу, рівність, товариства братство.
 Та Карл не чув, як гетьман душу виливав.
 Від рани й дум важких він тихо задрімав,

Література

ТВОРЧІСТЬ НАШИХ ЧИТАЧІВ

Доброго дня, шановна редакціє!

«Кримської світлиці»! Надсилаю

вам добірку своїх віршів, сподіваюсь,

що зможете їх опублікувати у вашому виданні.

Я, Кушнір Тарас, народився 22 серпня 1981 року в місті Львові, працюю викладачем у Львівському національному університеті імені Івана Франка. Публікувався в журналах «Україна», «Слобожанщина», «Українська культура», «Літературний Чернігів», «Далекосхідна хвіля», «Склянка часу». У 2005 році вийшла моя книга поезій «Еліксир для глузду», у 2011 – книга поезій «Скрип».

НА НЕСПАЛЕНИХ СТОРІНКАХ

Той, у кого у грудях серце,
 В кого погляд, неначе птах,
 Не зупиниться. Буде першим
 На неспалених сторінках.

У пожовких потоках криги,
 В посиних від зим пісках.
 Не зупиниться. Знов відлига
 На неспалених сторінках.

I на скельці ще блисне вогник
 У зрадливих чужих очах.
 Не зупиниться. Перед кожним
 На неспалених сторінках.

* * *

Дрімає місто? Сонна прохолода
 Досвітніх вулиць? Прибраний проспект.
 I знов на півдні нині сонце в моді,
 Знов ні про що нудний малюю текст.

Чужі слова? I передерпі фрази,
 В епіграфах – нудота пантомім.
 A хочеш мати все? I все одразу?
 То спалю серце в пеклі на вогні.

В половині міста? У в'язницях вулиць,
 В пожовких кленах скована душа.
 Так хочеться у цьому місті БУТИ,
 Допоки не почуюш: «Прощавай».

* * *

Бетонний холод стін,
 потріскані карнизи?
 Чому дрімає Львів,
 йому байдужі кризи.
 Розплавлений асфальт,
 юрби шалені ритми,
 A із газетних шпалт
 злітають в безвість крихи.
 Уривки сотень фраз,
 що вигоріли травнем.

У Львові чутно джаз
 у сутінках кав'ярень.
 I дивний благовіст, і музика оркестру.
 Йому ще сниться Ліст –
 нев'янучий маestro.

Зупинка? Сон? Трамвай?
 Безмовні канонади?
 A тут – дорога в рай –
 без осуду, без правди.
 У гості прийде Львів
 меланхолійним танцем.
 Неначе уві сні,
 немов хлопчиксько з ранцем.
 Не стримуй, не сумуй
 в чудніх алеях скверів!
 Останній чийсь маршрут
 між вічних львівських левів.

* * *

Зелене листя. Теплий дощ. Спокійно.
 I тимчасово не лякає смерть.
 Все буде знищено: вогонь, повітря,
 твердь.

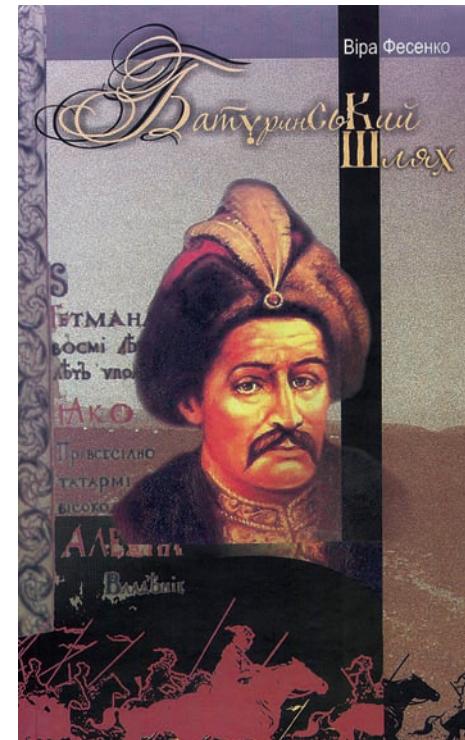
Дмитро Корчинський

Ну от і все? Розстріяні піски?
 Пустельний вітер ще судомить пальці.
 Рушаєм за придумані містки,
 Маленький крок –

мірило всіх дистанцій.

Ну от і все? Затоптані слова
 В пісках, в багнюку,
 в пил сумних історій.
 В пустелі, може, виросте трава,
 В пустелі, може, з'явиться ще море.

Ну от і все? Вже не лякає смерть,
 Не кліпнувші під дулом автомата?
 Bo буде дощ? Планети круговерть
 Зупиниться? Та не сьогодні. Завтра.
 Taras KUSHNIR

Зостались Орлик, Солдан³,
 Войнаровський.
 В гарячім марені, в осінній вечір ранній
 Гетьман шептав:

«Ehey! Fugaces labuntur anni! –
 Гай-гай! Як швидко минають роки».

До смерті ж залишилось кілька кроків,
 Та він цього, напевно, що не знов

Й до себе Кочубейну все здав...

Тереза, Юзефіна і Гелена,

Як же далеко всі тепер від мене.

Й пошерхлими устами шептав вкотре:

– Приди до мене, чуєш, прошу, Мотре...

Й вона прийшла – його любов остання:

Зваблива, ніжна, як зоря рум'яна.

Він губ солодких пив цілющий трунок

I не відчув вже смерті поцілунок.

Уста востаннє прошепталі далі:

– Ad patres, eternum vale!⁴

Здригнулися заплющені повіки:

– Idu do predkiv ia, прощай навікі...

1. Овідій, Публій Овідій Назон (43 р. до н. е.

- 18 р. н. е.) - римський поет епохи імператора

Августа. Писав любовну лірику, поезію на вченоміфологічні теми («Метаморфози») i вірші на вигнанні. Виселений Августом наприкінці 8 р.

н. е. на берег Чорного моря в м. Томи (Констанція), де i помер.

2. Свята любов до Батьківщини (лат.).

Чому солдатська каша найсмачніша?

1 жовтня справжнє свято для кримських школярів в окремому батальйоні морської піхоти Військово-Морських Сил Збройних Сил України влаштував колектив Центрального друкованого органу Міністерства оборони України «Народна армія» з нагоди свого ювілею. Під гаслом «Народна армія» збирає друзів у Феодосійському гарнізоні військові кореспонденти провели війську редакцію та зібрали понад півтисячі учасників. З них — близько двох сотень дітей з 5-го до 11-го класу п'ятьох загальноосвітніх закладів міста Феодосії.

До свята у рамках триваючої в Криму військової акції «Армія — основа державності» активно долучився Регіональний медіа-центр Міністерства оборони України у Криму на чолі з підполковником Владиславом Селезньовим.

Привітати нароноармійців з 20-річчям пришли керівник служби Представництва Президента України в АР Крим Володимир Шведюк, начальник управління освіти виконкому Феодосійської міської ради

Оксана Димнич, керівник методоб'єднання з військово-патріотичного виховання у школах управління освіти Феодосійського виконкому полковник у відставці Олександр Плоткін, ветерани війни і військової служби.

Керівник служби Представництва Президента України в АР Крим Володимир Шведюк наголосив, що 2011 рік відзначається важливими ювілейними датами в житті Феодосії і всієї країни. Це — 20-та річниця Незалежності України, 20-та річниця Збройних Сил, 20-та річниця «Народної Армії» та 70-та річниця Керченсько-Феодосійської десантної операції, яку добре пам'ятають жителі Феодосії. Отже, цей день у пам'яті всіх його учасників залишиться надовго, а морська піхота завжди буде гідним прикладом для наслідування.

Варто відзначити, що напередодні організатори також завітали до мера Феодосії Олександра Бартенєва і здивували переконалися у тому, що «кошишніх» офіцерів не буває. Феодосійський голова, кадровий офіцер з двадцятирічною вислугою, по-військовому чітко й організовано провів зустріч, тепло привітав газету, розпорядився відрядити представника мерії на свято і запропонував, коли треба, звертатися особисто.

На святе художній колектив 8-го гарнізонного Будинку офіцерів із Сімферополя під керівництвом Тетяни Семенової представив «чорним беретом» і дітям свою концертно-розважальну програму.

Лунали пісні, тривали конкурси і вікторини. Небезпечні професійні прийоми рукопашного бою продемонстрували бійці підрозділу морської піхоти під керівництвом командира роти капітана Вадима Бондаренка. Справжнім дивом для юнаків і дівчат стало розбирання-збирання автомата Калашникова із зав'язаними очима на швидкість. Як з'ясувалося, кожен морський піхотинець майстерно владіє цим «прийомом». Переможцем у номінації став матрос 1-ї роти морської піхоти Михайло Чмирук.

Крім того для гостей провели огляд озброєння та військової техніки морської піхоти, під час якого усі бажаючі охоче фотографувалися. А директор Держав-

ного підприємства «Науково-випробувальний інститут аеропружних систем» Юрій Старов продемонстрував новітні розробки парашутів та іншого «піднебесного» спорядження.

За підсумками участі «чорних беретів» у річних навчаннях «Адекватне реагування-2011» командира морських піхотинців підполковника Олександра Конотопенка від імені редактора «Народної армії» було відзначено цінним подарунком, а ряд військовослужбовців — грамотами.

За результатами вікторини, під час якої школярі змагалися з морськими піхотинцями на кмітливість, заступник головного редактора газети підполковник Анатолій Маркевич вручив учениці 11-Б класу Феодосійської школи-гімназії № 5 Олені М'ягких сертифікат на передплату видання у першому півріччі 2012 року.

Також за участі представників газети, керівництва батальйону морської піхоти, медіа-центру, влади, підприємств та ветеранських організацій відбувся «круглий стіл» із соціальних і проблемних питань на тему взаємодії армії та суспільства.

А на завершення свята ділахи скуштували солдатської каші. За словами керівника ПП «Артек-Союз» Наталії Лобік, каша з тушонкою найбільше смакує, якщо приготована виключно у польових кухнях. Тому її так і зготували. Але через прохолодну погоду пригощали дітей на «камбузі» — саме так, по-морському, називають морські піхотинці свою матроску їдальню.

Руслан СЕМЕНЮК
(Регіональний медіа-центр
Міністерства оборони України)

Фото автора

ПОВЕРТАЙТЕСЯ ДО «СВІТЛИЦІ»!

Це був справжній сюрприз для мене! Я вже думала, що «Кримська світлиця» ніколи не відновиться. Одержаняла по- силку з газетами і, хоч дуже по- спішала, не могла відриватися, поки не переглянула всі номери.

Багато матеріалів про українських письменників, які зараз важко відшукати. Обов'язково використаю їх у роботі. Досить сміливі критичні статті Миколи Владзімірського, Петра Вольвача, Сергія Лашенка, Тамари Соловей. Слава Богові, що є ще мудрі, думаючі, чесні люди у нашому краї. Вони справді своїми статтями виховують, надихають, дають впевненість і силу своїм читачам. Це — як ковтак кисно для хворого. Такої саме української газети по духу, як «Кримська світлиця», не зустрічала в Україні. І, як писав Олесь Лупій, сама сьогодні ж її передплата.

Радіо, що знову є «Джерельце». Це ж яка добра справа у вихованні школярів Криму і не тільки їх! Нехай сміливіше пробують писати, беруть участь у конкурсах з українською мовою, проводять свята з відродженням народних традицій, забутих, маловідомих імен справжніх українців.

Звичайно, там дуже не вистачає шеф-редактора Данила Ко-

ноненка, але вірю, що з часом повернеться до газети і він.

**Тетяна КОНАРЕВА,
вчитель української мови
і літератури**

с. Михайлівка Кам'янського району на Черкащині

* * *

Дуже добре, що відроджується «Джерельце», що для обдарованих дітей, які намагаються душевні почуття передати рідною українською мовою, — своєрідна віддушина, широко відчинене вікно у чистий, осончений світ. У святковому — до Дня Незалежності — номері «Джерельця» цікаво подане вітання юним читачам із 20-річчям їхньої Батьківщини-України, розповідь про наші головні символи: Гімн, Пропорці Герба, аби знали, що це їхнє найдорожче у житті, що Україні треба любити і не зраджувати.

**Олесь ЛУПІЙ,
письменник, лауреат Національної премії ім. Т. Шевченка**

м. Київ

* * *

Доброї дня, шановна редакція! День отримання першого номера поновленого випуску нашої улюбленої газети «Кримська світлиця» став для нас святым! Як писав геніальний Т. Г. Шевченко:

Борітесь — поборете,

Жителька Сімферополя Клавдія Іванівна Москвіна (дівоче прізвище — Ткаченко, родом з Чернігівщини) завітала дніми до редакції за газетою. Все літо шукала в кіосках, на пошті — марно, поки випадково в якісь передачі по телевізору не почула, що редакція вже відчинена.

«Мені «Світлиця» — як подруга, як сестра рідна. Я на старості одна залишилася, й побалакати нема з ким. А так я з людьми через газету ніби говорю...»

У 1947 році, рятуючи від повоєнного голодомору, старша сестра заbralа Клавдію Іванівну до Сімферополя. Так і вижила. Давно вже сестри-рятівниці нема. Добре, що знову тепер є «Світлиця»!

*Вам Бог помогает!
За вас правда, за вас слава
I воля святая!*

Надсилаємо вам статтю і декілька світлин з XI Всеукраїнського Фестивалю української книги «Феодосія-2011», у роботі якого ми брали участь цього року. Сподіваємося на продовження нашої плідної співпраці — нам тепер знову є де розповідати й читати про наші українські справи! (Читайте стор. 7 — Ред.)

З найкращими побажаннями — шанувальники патріотичного Всеукраїнського часопису «Кримська світлиця»:

Ольга ЮРЧИШНА, Микола САРАХАН, Святослав ВАСИЛЬЧУК, Григорій ПАТРАЛ-КУХARENKO, Олексій БОРЖКОВСЬКИЙ

Вінниця-Житомир-Феодосія

* * *

Дякую «Світлиці» за художні фільми «Нескорений» (про Шухевича), «Атентат» (про вбивство С. Бандери), документальні фільми про УПА і Холодногорську республіку, про молодіжне ковельське повстанське підпілля. У дитинстві я був очевидцем боротьби бандерівців з радянськими окупантами, давно шукав матеріали на цю тему. І ось відчинилася редакція — й усе знайшлося!

Петро Михайлович СТЕФ'ЮК
м. Сімферополь

ПРОШУ СЛОВА!

ОУН-УПА ЗАВАДИЛА МОСКВІ ЗДІЙСНИТИ ДЕПОРТАЦІЮ УКРАЇНЦІВ ВОСЕННІ 1944 РОКУ

Віктор ТИХЕНКО
с. Видне, АР Крим

Кульчицького складалася з 20 істориків різних політичних поглядів на дану проблему і працювали вона аж 7 років, ретельно перевіряючи всі архівні документи й викидаючи все недостовірне та сфальсифіковане будь-ким. А тому загальним висновком тих істориків дуже хотілося б вірити...

Ta все ж дивно, що така солідна «робоча група істориків з вивчення діяльності ОУН і УПА» так і не побачила прямого зв'язку між воєнною потугою ОУН-УПА і вимушеним відступом Москви від свого плану депортації українців з України. Маю на увазі такий важливий історичний документ, як зловісний сталінський «ПРИКАЗ № 0078/42» от 22 июня 1944 г., г. Москва», згідно з яким наказувалося «вysлати в окремі пункти віддалені краї Союзу СРСР всіх українцев...» після того, як буде собрана урожай і сдан для нужд Красної Армії», а в четвертому пункті йшлося саме про ОУН-УПА: «Для борьби з антисоветськими бандами перебросить 12 і 25 карательные дивизии НКВД». До речі, німецькі фашисти спочатку повстанців-бандерівців також називали «бандами».

Сила ОУН-УПА була не так у їїні значній чисельності, як у широкій народній підтримці та добре замаскованій підпільній мережі, що давала змогу швидко поповнюватись і відновлювати боєздатність після жорстоких боїв. Тож і оті дві «карательные дивизии НКВД» разом із сильною підмогою так і не змогли повністю розгромити УПА, яка я на осінь 1944 року заставалася ішо досить могутньою. А тому очевидно, що коли б Москва у такій несприятливій для себе ситуації все-таки наважилася розпочати повномасштабну і неминуче довготривалу депортацію багатомільйонної маси українців, то ОУН-УПА досить швидко організувала б тепер уже Всеукраїнське повстання і очолила б його...

(Закінчення на 14-й стор.)

ІІІ АНОВНІ «СВІТЛИЧАНИ»!
Просямо вас посприяти у налагодженні інформаційно-популяризаторських осередків «Кримської світлиці» у Криму й усій Україні. Відгукніться, хто міг би допомогти в організації передплати і поширення газети на місцях, хто став би її позаштатним громадським кореспондентом і розповсюджувачем. Допоможіть українському просвітницькому друкованому Слову утвердитися в інформаційному просторі держави!

Телефонуйте: (0652) 51-13-24,
(050) 957-84-40

ф. П-1

Державний комітет зв'язку та інформатизації України

АБОНЕМЕНТ

На газету

90269

(індекс видання)

«Кримська світлиця»

(найменування видання)

Кількість комплектів

на 200 рік по місяцях

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куди (поштовий індекс) (адреса)

Кому (прізвище, ініціали)

ПІВ місце літер

На газету

90269

(індекс видання)

«Кримська світлиця»

(найменування видання)

Вар-передплати

грн. коп.

переадресування

грн. коп.

на 200 рік по місяцях

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

поштовий індекс

місто

код вулиці

село

буд. корп. кв.

район

вулиця

прізвище, ініціали

НА 2012 РІК «КРИМСЬКУ СВІТЛИЦЮ» ВЖЕ МОЖНА ПЕРЕДПЛАТИТИ НА ПОШТИ!

Газета вже є в каталозі передплатних видань України. Її індекс — 90269. Вартість передплати на 1 місяць — 8 грн. 01 коп., на три — 24 грн. 03 коп., на півроку — 48 грн. 06 коп.

Закликамо читачів — давніх і нових — підтримати свою газету й передплатити «Кримську світлицю» не лише для себе! Зробіть подарунок своїй школі, бібліотеці, рідним, знайомим: чим більше у газеті майбутнє і менше шансів на повторення тих негараздів, які довелося пережити редакції разом з читачами за останні півтора роки.

Тим передплатникам, які з відомих причин не змогли отримувати газету у 2010 році, «Кримську світлицю» — в рахунок погашення боргу — до кінця поточного року надходите поштою. Через порушені договірні стосунки придбати «Світлицю» в кіосках «Союздоруку» поки що не можна, тому краще оформити передплату: на 2012 рік це можна зробити на пошті (публікуємо передплатний абонемент), до кінця поточного року — через бухгалтерію Газетно-журналного видавництва.

З усіх питань стосовно передплати звертайтеся за адресою:

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, ДП «Газетно-журналне видавництво Міністерства культури і туризму України», Ірина Сидorenko.
Тел./факс: (044) 498-23-64
електронна пошта — sydorenko.iryna@gmail.com

Поточні номери газети можна отримати також і в редакції.

Конт. телефони: (0652) 51-13-24, 51-13-25

МИСЯКИ – ВАРТОВІ КОРОЛЯ ДАНИЛА

7 жовтня 1253 року за успішні дії в часи визволення батьківщини від монголо-татарських за-войовників – Золотої Орди – правнук великого князя Київської Русі Владимира Мономаха князь Данило Романович (Галицький) був коронованний християнською Церквою і став першим королем Русі–України.

Битва на річці Калці 31 травня 1223 року має велике ідеологічне значення, бо: 1) Київська Русь поховала міф про непереможність монголо-татар; 2) Київська Русь не дала монголо-татарам виконати на-каз Чингісхана завоювати всю Європу; 3) Київська Русь урятувала Європу від монголо-татарського рабства.

У 2001 році Україна від-

31 травня 1223 року молодий Волинський князь Данило Романович першим із князів Київської Русі віч-на-віч зустрівся з монголо-татарськими завойовниками в битві на річці Калці, що неподалік від Донецька. Князь Данило Романович під час бою був поранений у груди, але поле битви не покинув. Донецька земля омита крою князя-короля Данила Романовича (Галицького). У цій битві жодна зі сторін не здобула перемоги. Після битви монголо-татарські завойовники повернули свої «тумени» на схід, у Монголію.

СКЕЛЕТИ ЗДАНО... В АРХІВ

Для початку – двісті. Двісті тих, що колись були живими, як ми; двісті, за якими плакали мами, діти та жінки; двісті українців, хоч серед них були і не українці, але всіх поріднила українська земля. Ще невідома їхня кількість чекає на Страшний людський та Божий суд. І ті двісті завдають головного болю прокурорам України, які стоять на сторожі законів. Ледве що Генеральна прокуратура під керівництвом тодішнього головного прокурора Потебенька впоралась з «биківнянською справою», четверте закривши її під брехливі за-певнення про клопітку роботу з ексгумації ста тисяч останків розстріляних комуністичними борцями за світле майбутнє, як минуле знову насусається на комунізм чорною хмарою:

роботи, з жахом зупиняються: на глибині до метра виявляються скелети.

Звідки вони тут? Адже на Бориспільщині бої не було. Старі мешканці свідчать про те, що у вороньківській школі розташувався військовий штаб з відділом НКВД. Навколо чатувала варта. Арештованих, які прибували до штабу, більше ніхто і ніколи не бачив. За почерком убивств і заховання трупів дуже схоже на Биківню.

20 квітня 2011 року Печерське районне відділення Всеукраїнського об'єднання ветеранів надіслало до Генеральної прокуратури повідомлення про злочин, який необхідно дослідити. Так вимагає закон. Не може прокуратура будь-якої держави залишатись байдужою до виявлених злочинів. Інакше це

На Бориспільщині у селі Вороно́ківському люди раз по раз знаходять у землі людські кістки. Моторошно стає, коли у багатьох місцях люди, розпочавши земляні

як засвідчило життя, тільки на словах. Про це писала львівська газета «За вільну Україну» 2-3 листопада 2001 року (стаття Мирослава Паранчака «Державний муж – король Данило»). Ксерокопію цієї статті я 9 січня 2003 року надіслав Прем'єр-міністру України Віктору Януковичу й нагадав, що 31 травня 2003 року минає 780 років першої битви Київської Русі з монголо-татарськими за-войовниками на річці Калці (сучасна Донецька область). Сподівався, що Прем'єр-міністр України

Віктор Янукович як донеч-
чанин виконає те, що під-
тримав його попередник
Анатолій Кінах.

Замість конкретної справи Прем'єр-міністра України одержав листа від Міністерства культури і мистецтва України від 02.04.2003 року № 19-1994/18, в якому читаемо: «Щиро вдячні Вам за лист з інформацією щодо першої битви Київської Русі з монголо-татарськими завойовниками на річці Калці. Водночас повідомляємо, що Міністерство культури і мистецтв України не отримувало доручення Кабінєту

мувало доручення Кабіне-

ту Міністрів України щодо спорудження пам'ятника Данилові Галицькому на місці битви на річці Калці (Донецька область). Відповідно це питання управліннями і відділами Міністерства не опрацьовувалось.

Романовича й зазнали лихої долі, а стольний град Київ у 1240 році монголо-татари знищили.

Готуючись до боротьби із Золотою Ордою, князь Данило Романович проявив себе як організатор та розумний політик. Він засновував варти, що розви-

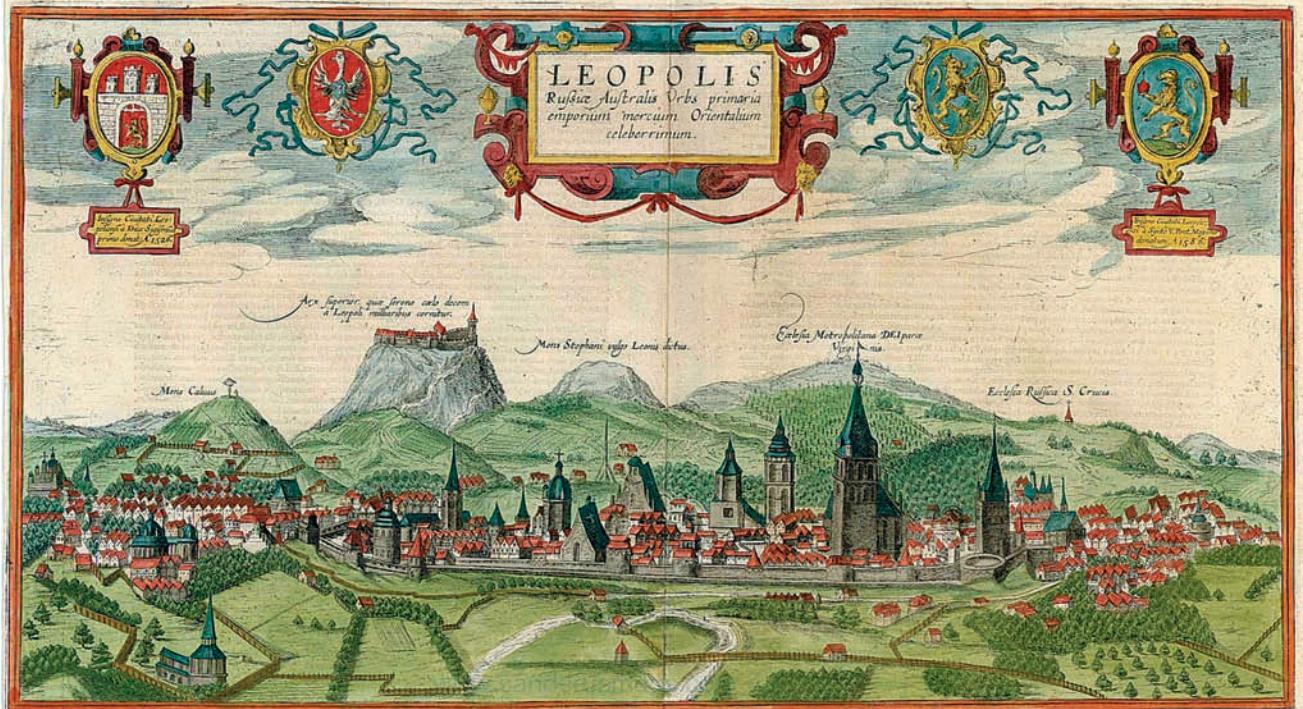
валися й переростали у фортеці, міста. Варти розташовувались на пагорбах, горах і, щоб вартовим легше було виконувати військову справу, свої помешкання вони будували біля цих пагорбів та гір. Як свідчить історія та численні документи, поселення вартових на Галичині й Волині називались «мисяки». Вартовий на час виконання своїх обов'язків не мав права залишати варту. Обіда і вечерю йому приносили у глиняних мисках. У вартові призовали чоловіків, здорових та міцних, сильних духом. Галичани та волиняни довіряли їм як своє

майно, так і своє життя. У 1240 році князь Данило Романович (Галицький) за-снував варту на горі, яка сьогодні називається Високий замок. Ця варта мала стратегічне значення, й по-

селення вартових за короткий час переросло у місто, яке князь Данило Романович (Галицький) назвав на честь свого старшого сина Лева – Львів. Закономірно, що рік заснування Львова необхідно брати від заснування варти, а це 1240 рік, а не від першої письмової згадки 1256 року, тому що місто вже було. І закономірно, що гора Високий замок повинна б називатися Висока варта, яка несе нам інформацію про її засновника – князя Данила Романовича (Галицького). У Львові має бути заснована газета «Висока варта».

Як свідчить історія, з 22 до 27 квітня 1340 року польський король Казимир III Великий (1310–1370) уперше захопив Львів, пограбував королівську скарбницю, знищив Галицько-Волинське королівство-державу. На горі, де князь Данило Романович (Галицький) заснував варту, король побудував собі замок, і ця гора, на превеликий жаль, ще сьогодні називається Високий замок.

Мирoslav MISЯK,
голова Всесвітньо-українського патріотичного об'єднання «Корона»
м. Ялта

ПЕРЕМОГА, ЯКА ВРЯТУВАЛА ЄВРОПУ

Кабінет Міністрів України затвердив План заходів з підготовки та відзначення у 2011 році 390-ї річниці перемоги в Хотинській битві. Відповідне рішення ухвалено на засіданні Уряду 3 жовтня цього року.

Уряду з жовтня цього року. Хотинська битва 1621 року — одна з визначних подій, що відбулася в розвитку Української держави та суттєво вплинула на історію становлення європейських народів, прославила Українське козацтво та донині залишається прикладом геройзму, мужності та патріотизму. Це була знакова подія. Під керівництвом гетьмана Петра Сагайдачного, польських воєначальників, українські козаки та польські вояни у спільній боротьбі, в жорстокій багатоденний битви зламали плани султана Османа II та зупинили експансію Османської імперії на землі сучасної Європи, чим зробили надзвичайно важливий внесок у справу економічної та культурної розбудови європейських країн. Це була найбільш масштабна битва в Європі того часу. Перемога, здобута в ній, фактично урятувала всю Європу від турецького поневолення. Завдяки героїчним діям у Хотинській битві під проводом Петра Сагайдачного запорозькі козаки отримали загальне визнання в Європі (зокрема — у Речі Посполитій) як мужні та хоробрі воїни, що уміло володіли військовим мистецтвом як на суході, так і на морі.

військовим мистецтвом як на сузі, так і на морі.

Цього року 390-та річниця цієї битви відзначається на державному рівні. Проект розпорядження Кабінету Міністрів «Про затвердження Плану заходів з підготовки та відзначення у 2011 році 390-ї річниці перемоги у Хотинській битві» розроблено на виконання Указу Президента України від 06.12.2010 року № 1075 «Про відзначення 390-ї річниці перемоги у Хотинській битві».

лістичного у Німеччині і со-
ціалістичного в СРСР також.

А що ж найвища прокурорська інстанція в Україні – архів?

— архів? 2 червня Галузевий державний архів СБУ за підписом заступника начальника архіву О. Лосицького запропонував ветеранам звернутись до прокуратури Бориспільського району, напевно тому, що Генеральна прокуратура не має

Можливо, ветерани і звернулись би за вказа-
ною адресою, якби не ін-
тер'ю тоді ще Президен-
та України В. Ющенка,
який, споглядаючи на ма-
сивну будівлю Генпроку-
ратури, прорік: «Клопів-
ник». Шкода, що моя баб-
ця не дожила до епохаль-
ного визначення пана
Ющенка, бо вона ще до
епохи винайдення різно-
манітних хімічних засобів
боротьби з капосними
створіннями знала єдиний
радикальний сасіб — скріп-

радикальний засіб – окріп.
Олесь ГРИБ,
голова Печерського
районного відділення
Всеукраїнського об'єд-
нання ветеранів
м. Київ

Подвигу воїнів Південно-Західного фронту, киян, полтавців і всіх учасників найбільш грандізної битви Великої Вітчизняної і Другої світової війни, які зірвали білзкирг влітку 1941 року і врятували Москву, присвячується.

(Продовження.)

Поч. у № 18-19, 20-21, 22-24

Незабаром панцерні дивізії з гуркотом помчали на півден, піщані та пилові смерчі завертіся з-під гусениць німецьких танків, тягачів з гарматами й автомобілів, які рушили потужними колонами центральними, а в основному піщаними манівцями лісовими дорогами Брянщини, Чернігівщини й Сумщини. Частини Червоної Армії, перед якими стояло заування розгромити Гудеріана, були розбиті й розсіяні. За лічені дні ворог захопив великі території, а незабаром і Чернігів, Бахмач, Ніжин, Конотоп, розташовані на найважливіших залізницях, які постачали військам Київського угруповання зброю, боєприпаси, пальне й вивозили в тилові госпіталі десятки тисяч поранених бійців і сотні тисяч цивільного населення.

Кирпонос і його штаб одразу ж оцінили навислу загрозу й шифровкою звернулися до Сталіна з проханням – з метою врятування армії відступити з Києва. Верховний Головнокомандуючий назвав Кирпоноса боягузом і панікером, заборонив і думати про відступ, вимагав на смерть стояти на зайнятих рубежах правого берега Дніпра.

Через кілька днів німецькі танки захопили Ромни й Лохвицю. Залишилося лише 40 кілометрів до старовинного міста Лубни, через яке проходила єдина, що залишилася, залізниця, котра живила наші війська зі сходу.

Кирпонос знову просить Сталіна дозволити здати столицю України, вивести війська в бік Полтави й Харкова і зайняти оборону на річці Псел. Його знову, але ще з більшим цинізмом, звинувачують у панікерстві й забороняють відступати.

У своєму щоденнику за 4 листопада 1940 року, тобто за сім місяців до нападу на СРСР, Гальдер повідомляє, що в той день Гітлер провів нараду за участі керівників вермахту Кейтеля, Йодля, Дейле, Шмундта, Енгеля й головнокомандуючого сухопутними військами фон Браухича.

Фюрер наголошував: головне завдання німецьких військ – не допустити відходу Червоної Армії на схід. «Вирішальне значення повинно бути надане тому, щоб наші наміри напасті не були розпізнані... Основні сили радянських сухопутних військ, що знаходяться в західній частині Радянського Союзу, повинні бути знищенні в сміливих операціях за рахунок глибоких і швидких проривів танкових кінців. Відступу боєздатних військ противника на широкі простори російської території не можна допустити. Кінцевою метою операції є створення загорожувального бар'єру проти Азіатської Росії по загальній лінії Волга – Архангельськ».

Читачу зовсім легко побачити, що Кирпонос усе робив супроти намірів Гітлера і командирів німецьких військ, а Сталін діяв так, як того хотіли фюрер і його генерали. Вони мріяли почати війну знецінка. Сталін це їм влаштував. Вони намагались не допускати відступів наших військ на схід. Сталін і тут їм робив послугу за послугою...

А тим часом танкові армади генерал-полковника Клейста форсували Дніпро в районі Кременчука і, розбиваючи наші досить слабкі заслони, пішли через Глобине, Семенівку, Хорол Полтавської області на північ, назустріч Гудеріану, щоб замкнути кільце в Лубнах і Лохвиці.

Це вже була смертельна загроза, і Кирпонос утрете просить дозволу відступити на схід. У цій останній телеграмі Сталіну він і його штаб з усією прямотою чесних воїнів переконують, якими страшними будуть наслідки оточення. Адже армії пестрануть одержувати пальне й боєприпаси, сотні тисяч поранених неможливо буде відривати в госпіталі.

Цей документ не можна читати без валідолу. Але Сталін знову забороняє, призначає, ображає. Нині вже є багато документів, які підтверджують, що в ті дні зі Ставки одна за одною в штаб Південно-Західного фронту надходили директиви: «Будь-що утримувати Київ!», «Київ не залишати й мостів не підривати!»

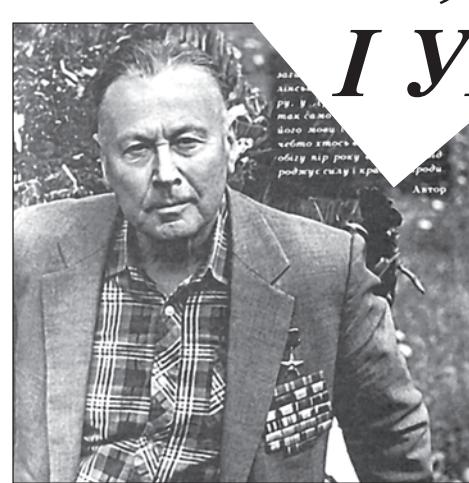
Однак фатальний час настав. У лічені дні й години танкісти Гудеріана з півночі, а Клейста – з півдня увірвалися до Лубен і

Лохвиці. Клітка замкнулася 15 вересня. А наші ж війська через злочинну безвідповідальність Сталіна й Генштабу не лише в цей трагічний день, а ще шість діб – до 21 вересня – перебували в Києві.

Цивільне населення столиці України з високим почуттям патріотизму й обов'язку провело величезний обсяг робіт зі створення оборонних споруд. Київ був оточений кільцем протитанкових ровів, окопів, траншей, бліндажів тощо. Сотні тисяч киян добровільно йшли в народне ополчення. Війська Червоної Армії і ополченці стояли на смерть сімдесят днів.

Цей героїчний захист зробив багато. Але Сталін і Верховне Головнокомандування так і не зрозуміли (або робили вигляд, що не зрозуміли) того, що було ясно Кирпоносу і його штабу: до яких наслідків призведе з'єднання танкових армад Гудеріана й Клейста в глибокому тилу військ Кирпоноса. Ішла страшна Вітчизняна – тут, думаю, буде правильним

Федір МОРГУН

визначення Всеноардна – війна. Питання стояло про врятування цілої держави й народу, і чим більшими були втрати військ у тому чи іншому бою, на тому чи іншому фронті, залишалося все менше й менше шансів вистояти, вціліти.

Як тільки танкові армії Гудеріана нависли на півночі, а до них із півдня, успішно форсувавши Дніпро, помчали танки Клейста, стало абсолютно зрозуміло, що настав кінець боя за Київ. Ставка зобов'язана була знати, що їй нічим протистояти Гудеріану і Клейсту. Основні сили Кирпоноса були на правому березі Дніпра, вони тримали фронт аж на двохстах з лишком кілометрах західніше Лубен, куди рвалися головні німецькі танкові армії.

ВЕЛИЧ КУТУЗОВА І ЧЕРГОВА ПОСЛУГА СТАЛІНА... ГІТЛЕРУ

Реальна обстановка вимагала збереження армії, бо тільки вона могла врятувати Вітчизну. Та в ці трагічні дні долю армії вирішували не мудрі воєначальники, які у 1812 році на раді у Філях, а політичний вождь-диктатор, який заховався за кремлівськими стінами й підготував собі глибоко під землею надійне сковище-бункер у Куйбишеві. Ті величі російські полководці на чолі з Кутузовим, відстовяши поле бою і маючи війська, палаючи бажанням «завтра бой затягнеть новий», все ж таки вирішили в ім'я врятування і збереження могутньої армії здати столицю Росії – Москву.

Якби Кирпонос дозволили своєчасно відступити, то він зумів би ще багато зробити для остаточної перемоги. Тоді були б і час, і можливість організовано вивести війська з нависаючого оточення, наставити мін у районах можливих перевправ німців, а на дорогах виставити могутні й мобільні ар'єргарди, як це зробили російські командири в 1812 році під Смоленськом, чим провалили сміливий план Наполеона оточити тут російську армію і наголову розбити її. Кирпонос зумів би відступити з військами, пальним, боєприпасами й дати бій у вигідних для своїх армій умовах. Я впевнений, що тоді б рубіж на Пслі, нижня течія Дніпра, Смоленськ, схід Білорусі були б кінцевим рубежем для німців, за який далі на схід не ступила б нога завойовника. І не дістались би фашистам ні Донбас, ні Харків, не топтали б вони нашу землю до Москви, Воронежа, Сталінграда, Кавказького хребта. Саме з вини Сталіна армія Кирпоноса опинилася в оточенні, втрати-

ла багато техніки і солдатів. Тільки в полон німці взяли майже 600 тисяч наших воїнів.

І донині люди не знають усієї правди про те, що відбувалося у пеклі, в які Сталін увігнав у вересні 1941 року півтора мільйона наших солдатів та офіцерів і ще більшу кількість цивільного населення.

Від західних кордонів оточення (Києва і правого берега Дніпра) до східних (місто Лубни Полтавської області на річці Сула) – 220 кілометрів, від південних (місто Кременчук на Дніпрі) до північних (місто Прилуки Чернігівської області) – майже 300 кілометрів. І весь цей простір не тільки по центральних і міжрайонних дорогах, а й по манівцях був забитий танками, бронеавтомобілями, тягачами, гарматами, автомашинами, кінними підвісами й нескінченими колонами піхоти, які відступали. Поміж ними, а частіше поруч із ними, ліворуч і праворуч доріг, зайнятих арміями, рухалася незліченна маса біженців – також на автомобілях, підвідах, тракторах і комбайнах. (Була

люді гинули тисячами. Кулемети з низкою літаючими літаками і наступаючими із різних боків танків і танкеток буквально викошували не лише величезні колони людей, а й нечисленні їхні групи, які розбігалися в пошуках укриття. «Мессершмітти» і танкетки ганялися навіть за поодинокими вітками.

Наша авіація, зазнавши величезних втрат на аеродромах на світанку 22 червня, була ослаблена й не могла відігнати німецькі літаки.

У перші дні оточення війська хоча й зазнавали великих втрат, та все ж із боями просувалися на схід, сподіваючись прорватися крізь танкові заслони Гудеріана і Клейста.

Нафтобази й склади з повними цистернами й достатньою кількістю діжкотарі були розташовані в основному в районі Києва, Черкас і Кременчука. За категоричної вимоги Кіїв не залишати їх добре охороняли й не переміщували на схід, щоб спокійно заправляти величезну кількість прифронтової техніки, яка вела бої

ГИНУЧИ, ВОІНИ КИРПОНОСА І УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД РЯТУЮТЬ МОСКВУ

(УРИВОК З КНИГИ «СТАЛІНСЬКО-ГІТЛЕРІВСЬКИЙ ГЕНОЦИД УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ»)

(Публікується у відповідь на заяву Прем'єр-міністра РФ В. Путіна, що Росія перемогла у Великій Вітчизняній війні і без України...)

загальніше й південніше Києва. Та коли кільце біля Лубен замкнулося і Ставка нарешті зрозуміла розміри трагічного кінця, надійшло усне розпорядження Сталіна про відступ.

Кирпонос дав команду перед відступом заправити всі баки танків і машин, – залити пальним усі бензовози й водовози міста, заповнити усю наявну тару, а резерви, що залишилися, – знищити. Усе це було зроблено, та пального вистачило тільки приблизно на половину дороги до Лубен.

Аналогічне становище склалося і з боєприпасами. Ворог насідав з усіх боків, величезний котел було розрізано на три частини, усі наявні війська Рундштедт кинув на розгром оточених. Наши танкісти й шофери, залишившись без пального, змушені були кидати свою, тепер непотрібну, техніку й битися вручопашну. Війська втратили можливість маневрувати артилерійськими гарматами на тракторні тязі, які також не заправлялися. Багато екіпажів танків закупували свої машини в землю або інші укриття і продовжували бій.

Ворожа сила, ревучи моторами й брякаючи гусеницями залізних чудовиськ, заглушаючи тепер уже майже безбройних наших воїнів пострілами гармат, вибухами снарядів і безупинними густими кулеметними чергами, сталовою лавиною, ніби гіганським пресом, стискала оточення з усіх боків.

(Закінчення
в наступному номері).

ОУН-УПА ЗАВАДИЛА МОСКВІ ЗДІЙСНИТИ ДЕПОРТАЦІЮ УКРАЇНЦІВ ВОСЕНІ 1944 РОКУ

(Закінчення.

Поч. на 11-й стор.)

У шкільному підручнику за 11 клас «Історія України» (видання 2002 р.) читаемо: «22 липня 1944 р. кремлевське руководство прияло рішення про депортацию українського населення... Но, по невыясnenным причинам, этот приказ не был исполнен». У небайдужих українців тут відразу ж виникає припіднімні три запитання: 1) Чому саме тоді «Приказ» не був виконаний і чи нас тоді врятували від великої біди? 2) Коли саме тоді «Приказ» було задумано і чи вже встигли «виконати»? 3) За що конкретно всі українці удастались від Кремля такої «честі»?

На такі непрості запитання українські історики вже досить тривалий час не дають відповіді. Чому не дають? Не можуть чи не хотять? Чи на цю тему накладено табу? І чому наша держава ніяк не наважиться організувати іще одну компетентну «робочу групу істориків», щоб у цих дуже важливих питаннях розставити всі крапки на «і»?

Но а коли українські професійні історики чомусь мовчать, то небайдужі українці змушені самі знаходити відповіді (в межах своєї поінформованості і згадок). Як відомо, тему депортации українців з України першим порушив у 1956 р. на ХХ з'їзді КПРС тодішній генсек Микита Хрущов, мовляв, це мало відбутися через злодійство Й. Сталіна, але так і не здійснилося через обмаль вагонів для оперативних перевезень, бо українців дуже багато. Те повідомлення М. Хрущова про такий зловісний сталінський задум викликало серед українців велике обурення, хоча були ті такі «землячки», які говорили, що «Микита бреше на Сталіна». Щоправда, знаходилися і такі розважливі українці, які не дуже вірили в «обмаль вагонів» і казали, що М. Хрущов тут щось не договорює...

Коли в 1980-х роках кримські татари стали поступово повертаючися додому в Крим, тоді ми, українці, чи не вперше почули від них про всі жахи сталінської депортации: енкаведисти й радянські солдати раптово вривалися рано-вранці в помешкання, на зібрання речей у дорогу давали навіть не години, а лічені хвилини, силоміць саджали на ав-

томашини і також силоміць заштовхували у вагони-товарняки часом і більше сотні людей, а потім у нестерпних умовах (тіснява, спрага, голод, хвороби тощо) довгенько везли до місць нових поселень, де місцеві жителі тривалий час вовками дивилися на депортованих прибульців, як на «ворогів народу». Тож і не дивно, що людські втрати кримських татар були більше 40% від загальної чисельності народу... І це при тому, що кримських татар виселяли з Криму наприкінці весни (18-20 травня 1944 р.), а болгар, греків та вірмен — у червні, тобто коли було все тепло. Українців же Москва планувала виселяти восени, з настанням холодів...

Давайте хоч сьогодні замислимось, панове, що ж тоді від нас залишилося б, якби ОУН-УПА або взагалі не існувала, або ж вона на той критичний момент часу була б уже цілковито розгромлена?.. І чи не гріх великій замовчувати що тему українським історикам та можновладцям?! Тим більше, що і сьогодні Москва веде супроти України не менш жорстоку економічну боротьбу, як, наприклад, так звану «газову війну»: примушує нас платити найвищу в Європі ціну, змушує купувати газ у таких великих об'ємах, які нам зовсім не потрібні, та ще й забороняє продавати іншим країнам залишки того, не потрібного нам газу і т. д.

* * *

Про зловісний сталінський «Приказ» газета «Кримська світлиця» писала неодноразово, а двічі він був надруковані повністю (від 19.01.2007 та 1.05.2009 рр.). Повоєнному стисло й чітко там указувалося, коли і як розпочати депортацию, як знешкодити ОУН-УПА («антисоветські банди»), як стежити за солдатами-українцями у Червоній Армії, щоб вони нічого не дізналися, що там діється у них вдома з їхніми сім'ями. Зокрема, наказувалося «завести в особих отелях специальне для на кожного»; «все письма проверять не через цензуру, а через особий отдел», «прикрепить одного секретного сотрудника на 5 чоловік командиров и красноармейців».

Щоправда, про величезну кількість потрібних для депортации вагонів-товарняків у тому «Приказі» не говорилося нічого, але про їхнє

суттєве зменшення у Москві потурбувалися заздалегідь. По-перше, під час звільнення території України від фашистів маршал Г. Жуков і генерал М. Ватутін оперативно мобілізували все чоловіче населення відповідного віку і відряджали їх не навчених і часом навіть ішо не переодягнених у військову форму посилали, як гарматне м'ясо, в атаки на добре укріплений німецькі позиції. Тож і гинули ті новобранці щодня тисячами, якщо не десятками тисяч, «економлячи» таким чином безліч вагонів, необхідних Москві для запланованої нею депортации українців з України. По-друге, Москвою було також заплановано безліч диверсій на німецьких комунікаціях в окупованій Україні, більшість від яких вчинялися в Кремлі добре знали, що за кожну таку, навіть дрібну диверсію німці здійснювали «відплатні акції»: спалювали села, а головне — знищували й мешканців тих сіл. Але вони відповідно викладали бойову діяльність радянських партізанів у багатьох районах Волині й Полісся, перешкодити їм у диверсіях, і таким чином

було збережене життя тисячам наїших людей...

Тут, певно, варто ішо раз наголосити, що в той час ОУН-УПА абсолютно нічого не знала про існування «совершенно секретного» сталінського «Приказа», вже підписаного Л. Берією і Г. Жуковим, але своєю активною й героїчною дільницію зробила все можливе і навіть неможливе, щоб завадити Москві той «Приказ» виконати. Тож, маємо, можна зробити такий висновок, що попри всі великі заслуги ОУН-УПА перед Україною все-таки основною національною місією ОУН-УПА у той критичний момент нашої історії був саме порятунок українців від згубної сталінської депортации восени 1944 року...

Про велике призначення ОУН-УПА згадував у «Кримській світлиці» (№ 17 за 24.04.2009 р.) і керчанин К. Мочульський, інвалід Великої Вітчизняної війни: «Ми, молоді українці-танкісти, дізналися про формування сексотів навколо нас, затримання листів, хоча це приховували від нас. Ми захвилювалися. Наявність УПА та можливість заколоту в армії примусили Сталіна відкласти виселення українців з України...»

...А тепер слово за вами, панове чесні історики!

Слава ОУН-УПА! Слава Україні!
Віктор ТИХЕНКО,
небайдужий українець, пенсіонер
с. Видне, АР Крим

Віктор Дмитрович Тихенко — давній читач і автор «Кримської світлиці». Постійно передплачує по кілька екземплярів газети — не лише для себе, але й у сільську бібліотеку, своїм знайомим. На свої куці, але такі патріотичні пенсійні гривні... Отби такими «зарядженими» патріотизмом гривнями депутатам зарплату віддавати — скільки б щедрих і щиріх меценатів у державі з'явилось!

ЧОМУ УКРАЇНА НЕ ДЛЯ ТИХ, ХТО ЇЇ ВИБОРЮВАВ І ЗА НЕЇ СТРАЖДАВ?!

У період віданої і жертвової боротьби УПА з більшовицькою та фашистською навалою на повстанців підло навішували різні ярлики. Радянсько-російська машина вдавалася до врахування цинізму — посылала в патріотичні регіони вишколені псевдововстанські групи. Відомін їхньої діяльності дається взнаки дотепер. Про це на сторінках преси зголосився розповісті учасник бойових дій ОУН-УПА, політв'язень сталінських таборів, доктор технічних наук, професор, аcadемік АНУ, заслужений працівник освіти України, кавалер ордена «За заслуги III ступеня», член проводу Всеукраїнського братства ОУН-УПА, учасник цюгорічного Світового форуму українців у Києві Тимофій Рибак.

Більшість провокаційно-терористичних груп

На фото (зліва направо): професор Тимофій Рибак і президент Світового конгресу українців Євген Чолай

НКВС-МДБ діяли у Волинській, Рівненській та Тернопільській областях. Тернопільське управління НКВС у березні 1945 року створило спецгрупу «Бистрого» під командуванням майора Соколова. Група із 60 чоловік діяла під виглядом загону СБ ОУН.

На Рівненщині створили спецгрупу «Орел» з 35 осіб, яка діяла під виглядом «боївки УПА». Ця спецгрупа провела близько 200 операцій, внаслідок яких загинули 526 і заарештували 410 українських повстанців. Аналогічні терористичні акти відбулися й в інших областях.

Крім того, тоді у західній місті і села перевели 25 тисяч бійців МВС і 35 тисяч таємних оперативників МДБ, які орудували до 1953 року, — наслідки їхніх злочинів засекреченні досі. Відтоді й беруть початок так звані «колодязні» операції НКВС-МДБ, під час яких псевдонаціоналісти вбивали мирних громадян, особливо учителів та лікарів, направлених на роботу із східних областів. Є свідчення, коли молода дівчина з Вінниччини, направлена учителювати, увійшла в контакт з хлопцями з лісу — псевдоупівці викололи її очі, вирізали груди, вбили і відправили батькам. І саме тоді радянська преса зчинила галас, що «націоналісти заплямували себе масовими вбивствами». Підспівували і окремі поетики: «Викручені руки, виколені очі, очізоряниці, будеш пам'ятати дерманські криниці».

Не відомо, скільки вбивств скоїли «орли» псевдобойки «Бистрого», проте відомо, що Соколову за це дали звання Героя Радянського Союзу.

На терор і провокації скерували не тільки машину державних органів Москви, а й духовенство МПЦ. Сотні священиків МПЦ співпрацювали з КДБ. Сповідаючи людей, зокрема

галичан, вони підступно вивідували дані про підпілля та співпрацю з ним. Внаслідок чого багато нашого люду поплатилися тюремними ув'язненнями і життям.

І прикро, що сучасна Україна не для тих, хто її виборював і за неї страждав, а для тих, котрі раніше її розпинали і оббріхували, а тепер, маскуючись під великих державників і патріотів, взяли кермо у свої руки і ведуть її до крайнього занепаду в політичному, економічному, соціальному, національно-патріотично му і територіальному напрямках.

Аналізуючи їхні дії, офіційні виступи, переконуєшся, чим вони стелять Україні — промосковською, ненавистю до нашої державності, співторують національне відродження.

Категорично потрібно відмежуватися (не ізоляватися) від нашого пожадливого східного сусіда. Негайно провести з усіма оточуючими Україну державами делімітацію і демаркацію кордонів. Поставити на рідних кресах тин-цивілізовані фільтри. Минув час і з'явився шанс. НАТО для України — найбільш необхідна, об'єктивна, безкомпромісна і перспективна зовнішня опора. Той, хто того не розуміє, — неук або провокатор. Ті, хто нині ставлять запитання про референдум щодо вступу України до НАТО, — політичні спекулянти і недруги нашої держави.

УПА не зазнала поразки і не капітулювала, ніколи не була і не буде переможена! УПА залежно від обставин лише змінювала стратегію і форму боротьби за найвищі ідеали України. УПА завжди вістоювала, боролася і бореться за шевченківську Україну.

Тимофій РИБАК,
член проводу Всеукраїнського братства
ОУН-УПА

ТРИЄДИНЕ СВЯТО

День 14 жовтня для України особливий! Це день триєдного свята свідомих українських патріотів, він поєднує велике релігійне християнське свято Святої Покрови Богородиці, особливо шановане у православних, а також День створення Української повстанської армії (УПА).

Свято Покрови прийшло до нас ще з часів Київської Русі разом з християнською православною вірою з Візантії. Воно встановлене на честь подій, які відбулись 903 року в Константинополі, який русичі називали Царгородом. Тоді у війні з сарацинами (арабами) столиці Візантії загрожувала смертельна небезпека. Але саме в цей день захисники побачили видіння: Божа Матір, зі словами молитви про спасіння світу від біди та страждань, розгорнула біле простирадло — Омофор — над містом, немовби захищаючи християн.

Запорозькі козаки в часі існування Запорозької Січі вважали Святу Покрову своєю покровителькою. Будучи ревними захисниками християнства і фактично єдиним православним релігійним орденом, козаки зберігали залишки державності Київської Русі у вигляді військової демократії і стали творцями української національної державності. Свята Покрова користувалася у запорожців особливою повагою. На честь Покрови Пресвятої Богородиці на Січі завжди будували церкви.

У наш час Указом Президента України Леоніда Кучми № 14/95 від 04.01.1995 р. «Про відродження історико-культурних та господарських традицій Українського козацтва» було ініційовано процес відродження козацтва, а Указом № 966/99 від 07.08.1999 р. було встановлено День Українського козацтва, що повинно щорічно відзначатись 14 жовтня в день свята Святої Покрови Пречистої Божої Матері

«БРАТ БРАТУ ЧЕСНО ДИВИТЬСЯ У ВІЧІ, ЯК ПОВЕЛОСЯ З ПРАДІДА НА СІЧІ...»

(Закінчення.

Поч. на 1-й стор.).

Отже, мій прихід до цієї оселі виявився доречним, очікуваним, а головне – вчасним.

Примостившись у кріслі, п. Погильник подав мені папір, завірений печаткою: «Хочу, щоб ви знали, з ким маєте справу, а то раптом відмовитеся від спілкування зі мною».

Тримаю в руках архівну довідку направлену в 1998 році з м. Кіров Російської Федерації до села Сокирічі Ківерцівського району Волинської області, де на той час мешкав мій респондент. Ця коротка довідка й справді вмістила досить інформації, аби мати уявлення про мого візуві. Наводжу її, як кажуть, «без купюр»:

«Подельник Іван Алексеевич, 1928 р., уроженець Стрыйского района Дрогобичской области как член семьи участника банды

«УПА» вислан из пределов Дрогобичской области на обязательное поселение в Кировскую область в апреле 1946 года.

Подельник И. А. по достижению совершеннолетия, взятый на учет спецпоселения, совершил побег 18 августа 1947 года и скрывался до 19.05.1950 г., содержался под стражей с 19 мая по 26 июля 1950 г., находился на спецпоселении с 26 июля по 6 ноября 1950 г. Вновь арестован 6 ноября 1950 г.

Подельник А. И. осужден по ст. 82 ч. 2 УК РФСР.

В выписке из протокола Особого Совещания при Министерстве Государственной безопасности СССР от 03.02.1951 в графе «постановили» указано: «Подельника Ивана Алексеевича за побег с места поселения заключить в исправительно-трудовой лагерь сроком на ТРИ года, с

последующим возвращением к месту поселения».

Основание: ф. 16, оп. I, д. 8304.

Оце і вся провіна людини, якщо вірити довідці, а вона підтверджена печаткою Управління внутрішніх справ Кіровської області, Інформаційним центром МВС Російської Федерації від 28 січня 1998 року.

Так за що ж судили моого респондента? За те, що вивезений неповнолітнім з України, він втікав додому? За цю «провину» він відсидів три роки й ще двадцять поневірявся на чужині?

Запитань багато, проте найголовнішим, на мій погляд, є саме це:

– Чому й досі навколо УПА точиться стільки брудних та спекулятивних розмов?

– Я народився у 1928 році в с. Жулин Стрийського району. Тепер це – Львівська область, а раніше була – Дрогобицька. Тоді цей край був під Польщею. Люди майже нічого не знали про радянську владу. Хтось казав, що вона страшна, а хтось – навпаки, що добра. Але хто би що не казав, перших представників радянської влади у селі зустрічали з квітами. Проте коли лейтенант, зайдовши до нашої хати та побачивши на стінах портрети Шевченка, Франка й Лесі Українки, хриснув по них прикладом і сказав: «Националістам не место в нашій страні», міф про добру радянську владу вміть розтанув.

Були й інші приклади, коли,

там повиростали. Син пішов на військове училище й ми надзвичайно переживали, що і його життя буде знівеченим, приховували відомості про виселення родини. Але обійшлося. Коли син був переведений по службі до Севастополя, то забрав і нас сюди. У нас дуже хороши діти: син і донька. Вони піклуються про нас постійно: у нас з Катериною Дем'янівною пенсії невеликі, діти й за квартиру сплачують, і продукти привозять. Ну а готову я вже сам, бо дружина після інсульту не може. Я смачно готую.

– У нас двоє дітей, троє онуків і троє правнуків, – додала 87-річна Катерина Дем'янівна й часливо всмінулася.

Ці двоє людей разом уже 61 рік. Вони ні на що не скаржаться, усміхнені й задоволені. Найкращим подарунком до Дня людей похилого віку вважають те, що Іван Олексійович витримав непросту операцію й залишився живим.

На запитання, чи операцію йому провели безкоштовно, він мріжить свої яскраво-блакитні очі: «А як ви думаете?» Й додає: «Ми самі добровільно зробили внесок».

Насамкінець розмови Іван Олексійович дістає посвідчення голови Головної ради старшин Севастопольсько-Чорноморського Коша Ради українського козацтва при Президентові України та погони генерал-майора козацтва і я розумію, що не помилилася, завітавши до цієї оселі.

Діяльність у лавах Міжнародної асоціації «Козацтво» при Президентові України не стала на зараді створенню ним у Севастополі громадської організації «Всеукраїнське братство ОУН-УПА», яке налічує 10 осіб.

Зареєструвати громадську організацію допомогли звичайні сінкі цукерки, – каже, всміхаючись, Іван Олексійович: «Дівчата довго прискіпувалися: то не так оформлено, то не там і не так вписана певна літера. Тоді я накупив коробок з цукерками й попросив усі літери поставити в потрібному порядку, з точки зору юриспруденції. Й вони пішли мені назустріч».

Як не піти назустріч такому українському козаку! Адже все життя він прагнув волі для своєї землі й готовий боронити її до останнього подиху.

Лідія СТЕПКО

м. Севастополь

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРЕННІХ ДІЛ РОССІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ УПРАВЛЕНИЕ ВНУТРЕННІХ ДІЛ КІРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 610000, г. Кіров, центр, ул. Леніна, 96 Інформцентр	BxMII4-p Г Україна, Волинська область Ківерцівський р-он, с. Сокирічі Подельнику І.А.
28.01.98 № 11/ 22/	
На № _____ от _____	
Г	
АРХІВНА СПРАВКА	
<p>Подельник Іван Алексеевич, 1928 р., уроженець Стрыйского района Дрогобичской области, как член семьи участника банды "УПА" вислан из пределов Дрогобичской области на обязательное поселение в Кировскую область в апреле 1946г.</p> <p>Подельник И.А. по достижению совершеннолетия взят на учет спецпоселения, совершил побег 18 августа 1947г. и скрывался до 19.05.1950 г., содержался под стражей с 19 мая по 26 июля 1950 г., находился на спецпоселении с 26 июля по 6 ноября 1950 г. Вновь арестован 6 ноября 1950 г.</p> <p>Подельник И.А. осужден по ст.82 ч.2 УК РФСР.</p> <p>В выписке из протокола Особого Совещания при Министерстве Государственной безопасности СССР от 03.02.1951 в графе "постановили" указано: "Подельника Ивана Алексеевича за побег с места поселения заключить в исправительно-трудовой лагерь сроком на ТРИ года, с</p>	

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

ЖОВТЕНЬ

15

1615 р. — коштом Єлизавети Гулевич (Галшки Гулевичівни) засновано Київське братство, а при ньому школу, яка перетворилася на Києво-Могилянську академію.

1959 р. — вбитий Степан Бандера, український політик, голова проводу ОУН (1940—1959 рр.).

15 жовтня 1959 року в під'їзді будинку на вулиці Крайтмайр, 7 (Kreitmayrstrasse), у Мюнхені о 13:05 знайшли ще живого, залишого кров'ю Степана Бандери. Медична експертиза виявила, що причиною смерті була отрута. Московський агент Богдан Сташинський зі спеціального пістолета вистрілив в обличчя Степану Бандери струменем розчину ціаністого калію. Два роки пізніше, 17 листопада 1961 р., німецькі судові органи проголосили, що вбивство Степана Бандери є Богдан Сташинський за наказом Шелепіна і Хрушчова.

16

День працівників харчової промисловості України.

Відзначається в Україні згідно з Указом Президента (№ 714/95, від 8.08.95 р.) у третій неділі жовтня.

1853 р. — розпочалася Кримська війна. У лютому 1853 р. російський імператор Микола I відрядив до Стамбула морського міністра князя Олександра Меншикова. Той зажадав від султана Абд аль-Маджіда згоди

на протекторат Росії над 12 млн. православних жителів його імперії. Султан відмовився, натомість попросив англо-французький флот увійти в протоку Дарданелли, щоб захистити Туреччину від можливої російської агресії. 21 травня обурений Меншиков залишив Стамбул.

У червні Абд аль-Маджид видав фірман, яким офіційно гарантували права та привілеї християн імперії, насамперед православних. Проте за наказом Миколи I 82-тиччний російський корпус під командуванням генерала Михайла Горчакова 21 червня 1853 року форсував річку Прут і захопив Молдавію та Валахію — васальні князівства Османської імперії.

У відповідь на російську окупацію представники Британії, Франції, Пруссії та Австрії зібралися у Відні і прийняли звернення до султана з вимогою дотримуватися всіх попередніх угод щодо православного населення. Султан проігнорував цей заклик і засаджав повернення російських військ за Прут. Цар відмовився, і 4 (16) жовтня Стамбул оголосив Петербургу війну. 8 (20) жовтня Микола I підписав маніфест «Про війну з Оттоманською Портокою».

1907 р. — народився Петро Григоренко, український генерал-майор, правозахисник. Виступав на захист кримських татар та інших депортованих народів. У 1964 р. за легальну правозахисну діяльність розжалуваний у рядові і позбавлений усіх державних відзнак. Переїхав у радянських тюрях, таборах і

«психушках». З 1977 р. проживав у США, де і помер.

1918 р. — гетьман Павло Скоропадський видав наказ про відродження козацтва.

17 Міжнародний день боротьби з бідністю.

Проводиться з 1992 року, підтримано Генеральною Асамблеєю ООН.

1113 р. — споруджено Києво-Михайлівський Золотоверхий собор.

1990 р. — Верховна Рада УРСР ухвалила закон щодо політичних партій і громадських організацій, який сприяв розвитку багатопартійності.

Народилися:

1814 р. — Яків Головацький, український лінгвіст, етнограф, фольклорист, поет, священик УГКЦ і педагог. Співзасновник об'єднання «Руська трийця», співавтор збірника «Русалка Дністровська».

1936 р. — Іван Драч, український поет, перекладач, кіносценарист, драматург, державний і громадський діяч, засновник РУХу. Герой України.

18

1994 р. — Верховна Рада України скасувала заборону Компартиї.

1995 р. — Україна вступила до Ради Європи.

Народилися:

1868 р. — Євгенія Ярошинська, українська письменниця.

1876 р. — Сергій Єфремов (справжнє прізвище — Охріменко), літературознавець, письменник, академік, громадсько-політичний і дер-

жавний діяч, літературний критик, історик літератури, академік Української академії наук (з 1919), віце-президент ВУАН (з 1922), дійсний член Наукового Товариства ім. Т. Шевченка у Львові.

Брав участь у розробці концепції української державності, української національної культури й освіти. Надрукував близько 3 тисяч статей та рецензій. Видав ряд монографічних нарисів, присвячених творчості Марка Вовчка, Тараса Шевченка, Івана Франка, Михайла Коцюбинського, Івана Нечуя-Левицького, Івана Карпенка-Карого, Панаса Мирного та ін.

Незаконно репресований 1930 року в результаті сфабрикованого процесу над Спілкою визволення України. Реабілітований 1989 року.

1941 р. — помер Володимир Свідзінський, український поет, перекладач.

19

1947 р. — почалося (19-21 жовтня) масове (близько 150 тис. осіб) вивезення українців до Сибіру.

1961 р. — в Карлсруе (ФРН) суд (8-19 жовтня) виніс вирок агенту КДБ Б. Сташинському, вбивці Л. Ребета і С. Бандери, та визнав відповідальними за організацію вбивств уряд СРСР і ЦК КПРС.

20

19

АЛЬМІНСЬКА БИТВА: ПІВТОРА СТОЛІТТЯ ПОТОМУ...

25 вересня поблизу селища Віліне Бахчисарайського району біля меморіалу «Поле Альмінської битви» відбулася фінальна «битва» IV Міжнародного фестивалю «Альмінська справа».

Як пояснила прес-служба фестивалю, «Альмінська справа» - це масштабний збір представників руху військово-історичної реконструкції, організований у рамках проведення Днів пам'яті воїнів, полеглих у Кримській війні і при обороні Севастополя.

На Альмінському полі, як і 157 років тому, зійшлися в рукопашному бою війська, з одного боку, - Великої Британії, Франції, Сардинії і Туреччини, а з іншого, - Російської імперії, щоб нагадати глядачам про першу сухопутну битву військ коаліції у кримській кампанії 1854-1856 років.

Зрозуміло, що масштаб реконструйованої битви значно відрізняється від «оригіналу». Близько сотні уніформістів з обох сторін показали, які тактичні прийоми застосовували егери, піхотинці, артилеристи і кавалеристи в далекому 1854 році.

Достатньо було й піротехніки. На заздалегідь замінованій території поля бою час від часу злітали в повітря піротехнічні заряди, викликаючи у численних глядачів вигуки захоплення і дружні оплески.

До речі, подивитися на це дійство прибули Надзвичайний і Повноважний Посол Франції в Україні Жак Фор, в. о. Постійного

Представника Президента України в Криму Віктора Плакіда, генеральний консул РФ у Сімферополі Володимир Андреєв, депутати ВР АРК, міністри Кримського уряду та інші громадські діячі.

Масовку складали всі, хто не пілнувався приїхати із Сімферополя, Севастополя та інших міст Криму та України.

Звичайно ж, головними «винуватцями» фестивалю були уніформісти. Цього разу в дійстві взяли участь військово-історичні клуби та групи:

«Київський grenaderський полк» (Київ), «Бородинський егер» (Москва), «Альма» (Євпаторія), КЛІО (Севастополь), «Курський ополченець», «7-й лінійний полк», «18-й лінійний полк» (Санкт-Петербург), «5-й артилерійський полк» (Севастополь), «Гластуні», «57-й піхотний полк» (Велика Британія та Україна), «3-й зуавський полк» (Севастополь), «Са-войська бригада» (Франція).

Керівниками цих груп і клубів після закінчення вистави було вручено грамоти та дипломи. Цілком

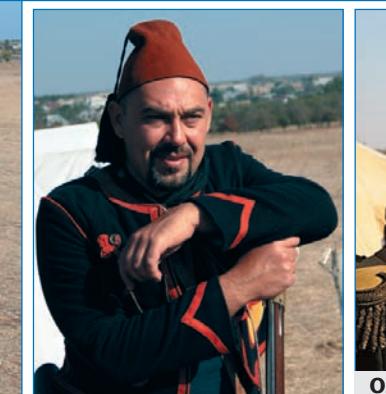

Посол Франції Жак Фор

заслужені слова подяки прозвучали на адресу Олексія Шереметьєва - одного з організаторів фестивалю, відомого київського мецената, засновника музею Шереметьєвих, який докладає титанічних зусиль, щоб фестиваль «Альмінська справа» міцнів і розвивався.

О. Шереметьєв зазначив, що і наступного року планується проведення фестивалю «Альмінська справа», можливо, з ще більшою кількістю учасників.

Олекса НОСАНЕНКО.
Фото автора.

Олексій Шереметьєв

НЕЗАБУТНІ ГАСТРОЛІ

Що може бути прекраснішим, ніж побачити життя у житті? Тільки в театрі можна відчути таке дивовижне видовище. У цю золоту пору року в місті Керч проходили гастролі Кримського академічного українського музичного театру, який залучив до себе усіх небайдужих до мистецтва. Побачити вистави могли не лише мешканці міста, але й усі бажаючі. Учні нашої школи також не залишились осторонь від цієї події.

Школярі 1-4, 6 класів завітали на виставу «Спляча красуня». Добра, гарна, чарівна казка. У ній розповідається про кохання принцеси Амгелі та юного Робіна, про силу добра, його непереможність. Про підступність злой чаклунки Моргани, яка приспала все королівство на 100 років, але не змогла перешкодити закоханим бути щасливими. Дітям надзвичайно сподобалася вистава, усіх вразила музика П. Чайковського із фантастичного балету «Спляча красуня». Допомагали здійснити цю подорож у країну казок батьки наших діточок: Волосацька А. О., Курінний В. М., Осипенко І. І., Святенко Н. С.

З нетерпінням чекали поїздки учні 9-11 класів. Передбачали зустріч з акторами. Зайшовши до театру, всі затаїли подих і чекали на появу митців на сцені. Чудова рок-опера-балет композитора А. Рибнікова на слова А. Вознесенського «Юнона і Авось» нікого не залишила байдужим. Трагічне кохання Кончітти, доньки губернатора Каліфорнії, та Миколи Резанова викликало у багатьох слізи на очах. Чудова гра акторів! Усі глядачі були у захваті! Зал аплодував стоячи!

А вчителі школи № 3 відвідали виставу «Курортний роман», який викликав бурю емоцій та переживань.

Такі поїздки об'єднують учнів та педагогів, розвивають їхню культуру, збагачують духовний світ. З'являються нові теми для розмов та суперечок. Ми вдячні за це організаторам заходу — директору школи Аллі Іванівні Шляховій та адміністратору Кримського академічного українського музичного театру м. Сімферополя Валентині Григорівні Колоджаній.

О. ГРЕЧИШКІНА,
прес-центр 11-го класу ЗОШ
№ 3 м. Щолкіне з українською
мовою навчання

КРИМ - ПЕРЛИНА УКРАЇНИ!

Радо вітаємо нашого первого участника Дмитра Смоляра из села Мироцьке Киево-Святошинского района Київської області. Пан Дмитро (на фото) надіслав нам світлини зі своєї подорожі по Криму, особливо відзначивши саме цю. Ця місцина знаходиться по дорозі з Феодосії до Орджонікідзе поміж самими схилами гір. Курортне селище Орджонікідзе розташоване на східному побережжі Кримського півострова, між Коктебелем і Феодосією. Цей затишний куток є найкращим місцем для спокійного відпочинку. Тут можна просто наслоджуватися повітрям, що п'яний, або дивитися на море.

А взимку цей кримський куточек перетворюється на чаївну казку, особливо під час снігопадів. Зимовий відпочинок в Орджонікідзе - це засніжені вершини згаслого вулкана Кара-Даг, дивні бухти і заспокоєння.

* * *

Запрошуємо читачів «Кримської світлиці» взяти участь у фотоконкурсі «Крим - перлина України!» Надсилайте світлини (електронні чи паперові) увінчених вами неповторними кримськими краєвидами, культурними та історичними пам'ятками, заповідних місць, де просто грі не побувати кожному громадянину нашої великої держави. Супроводжуйте ваші фото невеличкими коментарями, можна віршованими - чим відгукнулася душа після відвідин нашого сонячного півострова. Якщо знайдуться спонсори, - автори кращих робіт будуть заохочені ще й матеріально. А поки що давайте усі разом отримувати душевне задоволення від споглядання неповторної української перлини - Криму!

